

Uspeh dogovarjanja z elektrogospodarstvom

Že dve desetletji boleče pogrešamo sporazum z elektrogospodarstvom, ki bi upošteval interese LITOSTROJA kot proizvajalca strojne opreme za hidroelektrarne...

Podpisani »mali« sporazum pomeni začetek dogovarjanja ter tesnega in načrtnega sodelovanja med domačimi proizvajalci opreme za elektroenergetske objekte in elektrogospodarstvom kot koristnikom njihovih proizvodov. V njem se JUMEL in JUGEL med drugim obvezujeta skleniti samoupravni sporazum o dolgoročnem sodelovanju.

Ta samoupravni dokument bo v duhu nove ustavne ureditve krojil prihodnost dokajšnjega dela našega gospodarstva in bo zato izredno pomemben. Skrbno ga bo treba pretehtati, da bo štivil interese vseh organizacij združenega dela tako na strani proizvajalcev kot pri elektrogospodarstvu in jih uskladil s splošnimi interesi naše družbe kot celote.

Stališča LITOSTROJA o vprašanju preskrbe z električno energijo, ki naj bi ga reševali sprti, prvenstveno z domačimi energetskimi viri in predvsem z zaposlovanjem domače industrije, so bila vseskozi istovetna z interesi naše celotne družbe. Zaradi tega si moramo prizadevati, da bo samoupravni sporazum med JUMEL in JUGEL polno upošteval naše interese. Bolje pozno, kot nikoli!

Pobuda Uradnega lista

Lansko leto 13. septembra je zvezni uradni list objavil odlok zveznega izvršnega sveta o možnosti uvažanja opreme, delov in materiala za nove elektroenergetske proizvodnje in prenosne naprave, ki naj bi bile zgrajene do leta 1978, po znižani carinski stopnji. Odlok jasno poudarja, da prihaja nižja carina v poštev samo s pogojem, če domača industrija omenjene opreme, delov in materiala ne izdeluje in ne more dobaviti. Zato je odlok zahteval, da elektrogospodarstvo do 30. oktobra 1973 predloži predstavnikom domačih proizvajalcev

program zgraditve novih elektroenergetskih objektov do leta 1976 in sklene z njimi sporazum o uvozu potrebne opreme. Sporazum naj bi bil podpisan do konca leta 1973.

Namera tega odloka je bila očitna. Spričo pomanjkljive preskrbe z električno energijo, ki je nedavno povzročila mnoge redukcije električne energije in s tem tudi znatno gospodarsko škodo, je hotel graditeljem novih elektrarn pomagati do potrebne opreme z nižjo ceno kot posledico znižanja carine za približno 20 % in s tem pospešiti postavljanje novih proizvodnih

agregatov. Po drugi strani pa odlok ni prezrl interesov domačih proizvajalcev ustrezne opreme, ki jih je zaščitil z omejenim pogojem za pridobitev pravice do nižje carinske stopnje.

V Litostroju smo odlok zveznega izvršnega sveta toplo pozdravili, ne samo zaradi njegove osnovne namere, temveč predvsem zaradi možnosti odprtega razpravljanja z elektrogospodarstvom, ki naj v duhu novih ustavnih načel preide v samoupravni sporazum, obvezen za obe strani. Prav tak sporazum z elektrogospodarstvom, ki bi upošteval naše interese kot proizvajalca strojne opreme za hidroelektrarne, smo že dve desetletji boleče pogrešali...

Derbi JUMEL : JUGEL

Ko se spominjamo na začetek razgovorov lansko jesen v Beogradu, se nam športno izrazoslovje niti ne zdi pretirano. Imeli smo vtis, da za mizo nista sedla dva poslovna družabnika, ki naj odprto in iskreno uskladita svoje želje in hotenja, temveč dve nasprotujoči si moštvu, ki skušata drug drugega premagati in mu vsiliti svojo voljo.

Organizacije združenega dela strojne in elektrostrojne industrije so zastopali predstavniki JUMEL kot jugoslovanskega poslovnega združenja te industrije, na nasprotni strani pa so sedli k razgovoru zastopniki JUGEL kot predstavniki organizacij združenega dela jugoslovanskega elektrogospodarstva.

Ti prvi razgovori so neposredno sledili obdobju, ko so nekateri investitorji mimo jugoslovanskih proizvajalcev odšli v inozemstvo po nakup opreme za nove elektrarne. Če se omejimo samo na hidroelektrarne, moramo najprej navesti Elektrarne na Vlasini, ki so turbine za 2. fazo izgradnje HE Vrla I, II, III in IV kupile na Češkem (turbine za 1. fazo teh elektrarn je dobavil Litostroj že v letih 1953 do 1957!). Isti investitor je na Češkem podpisal tudi pogodbo za dobavo črpalk za akumulacijsko črpalno postajo Lisino, čeprav bi take črpalke lahko izdelali tudi doma. Investitor črpalne elektrarne Čapljina je zaupal naročilo za Franciove črpalne turbine Rivi v Milanu, ne da bi poskušal za domačega proizvajalca doseči vsaj primerno sodelovanje pri dobavi te strojne opreme. Naokrog so potovali še nekateri drugi investitorji...

Ne moremo se znebiti vtisa, da je hotel JUGEL tako tudi nadaljevati. V začetnih razgovorih, ko je zahteval, da mora JUMEL dobavljati opremo za energetske objekte pod istimi pogoji kot inozemski proizvajalci, je poleg iste kvalitete, ustrezne cene in pravočasnosti dobave predvsem poudarjal enako ugodne kreditne pogoje; če le-teh domači proizvajalci ne morejo zagotoviti, naj dajo pristanek na uvoz opreme po znižani carini. Nadalje je JUGEL zahteval kar povprek pristanek na uvoz vseh hidroagregatov nad 20.000 kW, češ da jih domača industrija itak ne obvlada.

Tako stališče elektrogospodarstva je razgovore naelektrilo. Nesmiselno in nestrokovno postavljeno mejo, ki jo je Litostroj prekoračil že leta 1954 s turbi-

Čestitamo k dnevu republike!

nami po 22.800 kW za HE Jablanico, smo podrli v naskoku in nato predstavnikom JUGEL glasno povedali, da kvaliteta naših izdelkov ni slabša od uvožene strojne in elektrostrojne opreme, kar je več kot dokazano s turbinami in generatorji v obratovanju. Tudi smo poudarili, da se tujih konkurentov ne bojimo niti v pogledu cene niti dobavnih rokov. Kar pa zadeva kreditiranje, smo odločno zahtevali, da to vprašanje rešujeta oba, JUMEL in JUGEL in da nadaljujemo z dogovarjanjem, kot da je to vprašanje že rešeno. Trdno smo namreč prepričani v zmago spoznanja, da nismo postavili Litostroja, Metalne, Rade Končarja, Energoinvesta, Minela, Maga in drugih, da bi reševali energetske krize samo drugih in da pomeni uvažanje opreme, ki jo lahko izdelujemo doma, ne popravljavo škodo za naše gospodarstvo. Če JUGEL vztraja na kreditnih sposobnostih domačih proizvajalcev, se lahko razidemo.

Zmaga duha sodelovanja in razumevanja

JUGEL sprva ni kazal posebne volje za napredovanje razgovorov in je tudi odlašal s programom zgraditve novih elektroenergetskih objektov. Zato je trajalo nekoliko dlje, da se je JUGEL približal stališčem JUMEL in izdelal zahtevani program.

Tako JUMEL kot JUGEL sta nato svoje predstavnike na razgovorih razdelila na delovne podskupine za hidroelektrarne, termoelektrarne, prenosno omrežje in dispečerske centre. Razgovori med obema združenjima niso bili več plenarni, temveč so potekali po posameznih delovnih podskupinah. Ko je dogovarjanje tako prešlo v ožji krog strokovno razgledanih ljudi, je igra obeh »moštev« postala spodobna. Na obeh straneh so prihajala do izraza strokovno podprta stališča, s čemer je zmagal tudi duh sodelovanja in medsebojnega razumevanja, ki mora biti osnova vsakega samoupravnega dogovarjanja.

Litostroj se je vseskozi udeleževal razgovorov z JUGEL in njegovega predstavnika je JUMEL imenoval za svojega koordina-

torja v podskupini za hidroelektrarne.

Kdaj smo sporazumni z uvozom

V podskupini za hidroelektrarne smo z JUGEL prav kmalu dosegli soglasje o tem, v katerih primerih domači proizvajalci privolimo v uvoz opreme za hidroelektrarne in damo pristanek na znižano carino. Takole smo se sporazumeli:

1. Soglasnost na znižano carino dajejo domači proizvajalci za tisto opremo in njene dele, ki je v Jugoslaviji ne izdelujemo.

2. Pravtako dajejo domači proizvajalci soglasnost na znižano carino za tisto opremo, ki je zaradi prezasedenosti ne morejo dobaviti v zahtevanem roku ali pa je iz tehnoloških razlogov ne morejo izdelati. Vendar dajejo domači proizvajalci v teh primerih soglasnost ob naslednjih pogojih:

a) Investitor zahteva od tujega ponudnika čim večjo zaposlitev jugoslovanske industrije pri izdelavi opreme po tuji dokumentaciji in ob funkcionalni odgovornosti tujega dobavitelja.

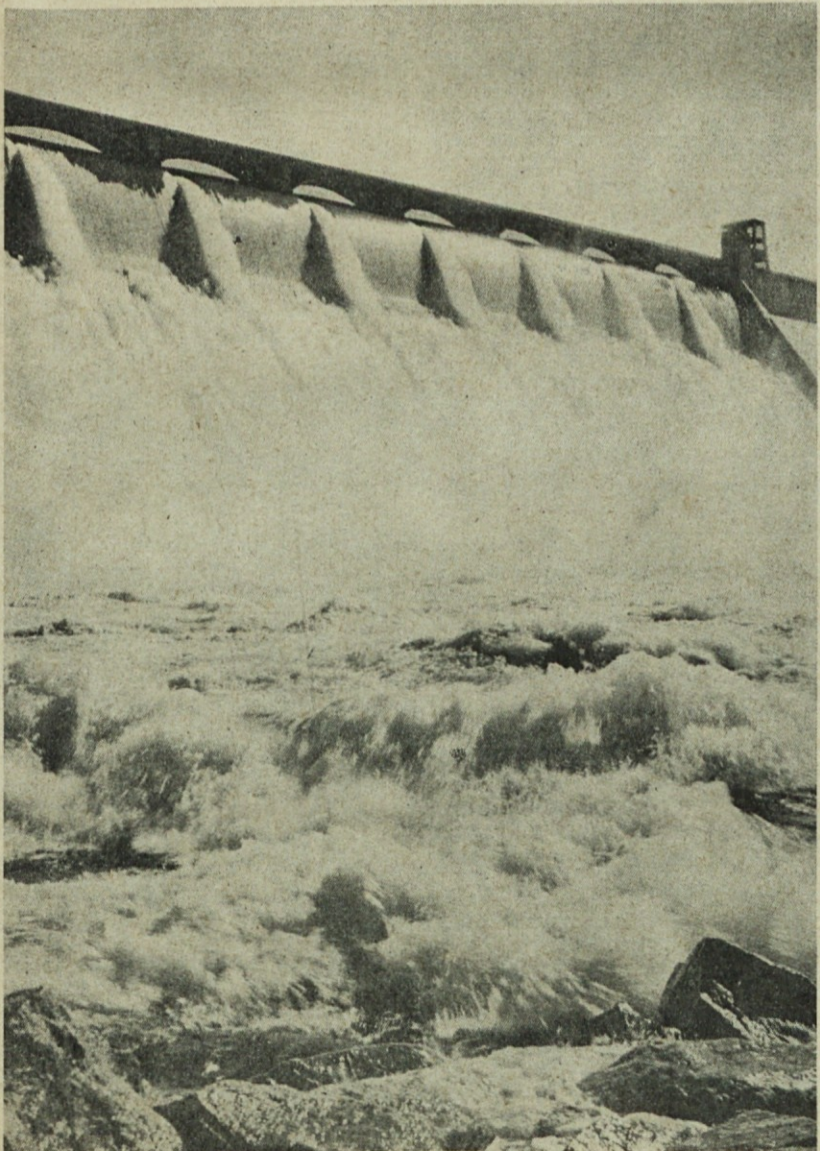
b) Investitor v razpisnem elaboratu naglasi, da bo pri isti kakovosti ponudb izbral tistega ponudnika, ki bo v čim večjem obsegu zaposlil jugoslovansko industrijo.

3. Če ponudba tujega proizvajalca ob delni zaposlitvi jugoslovanske industrije finančno za investitorja ni sprejemljiva in ni mogoče doseči ugodne rešitve v trikotniku tuji ponudnik-domači proizvajalec-investitor, bo v pogledu znižane carine potreben poseben sporazum med JUGEL in JUMEL.

4. Upoštevajoč težki finančni položaj naših investitorjev in energetske krize, daje podskupina soglasnost na znižano carino tudi za opremo tistih hidroelektrarn, za katere so investitorji že sklenili pogodbe s tujimi dobavitelji, čeprav bi to opremo lahko izdelali doma in je domača industrija ne more izdelati samo zaradi tega, ker pri njej ni bila naročena.

5. Soglasnost na znižano carino je vezana na pogoj, da so elektrostrojna oprema, njeni deli in repromaterial uvoženi v ro-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Voda je slabgospodar, a dober sluga

Priprave za gospodarski načrt 1975

Že v mesecu avgustu so bili prvi razgovori v temeljnih organizacijah združenega dela za pripravo gospodarskega načrta 1975.

V posameznih temeljnih organizacijah združenega dela so izdelali pregled polletne realizacije in oceno izvršitve gospodarskega načrta 1974 do konca leta. Pri teh ocenah so upoštevali težave, do katerih je prišlo v proizvodnem procesu.

Ocena načrta je pokazala, koliko neizvršenih obveznosti bomo prenesli v prihodnje leto. K tej oceni smo prišteli še redna naročila za leto 1975 in tako dobili obseg dela za naslednje leto.

Posamezne temeljne organizacije združenega dela so se odločile na podlagi znanih naročil za obseg proizvodnje v letu 1975, upoštevajoč pri tem svoje zmožljivosti.

Spredno z naročili posameznih TOZD so v finančno-poslovnem računovodstvu naredili finančni plan, iz katerega je v globalu razvidno, koliko finančnih sredstev potrebujemo v prihodnjem letu, da pokrijemo vse stroške za normalno poslovanje v organizaciji združenega dela.

Finalna proizvodnja, katere nosilec je temeljna organizacija združenega dela finalnih izdelkov, pravzaprav obsega približno 90% količinskega in finančnega angažiranja vsega poslovanja tudi v ostalih temeljnih organizacijah združenega dela, zato je najtežji del pri sestavljanju letnega plana usklajevanje vseh sodelujočih TOZD v proizvodnem procesu. Z ustanovitvijo temeljnih organizacij združenega dela smo približali odločanje neposrednemu proizvajalcu. Dejstvo, da naši končni proizvodi nastajajo v zaporednem procesu, terja zelo tesno koordinacijo oz. spoštovanje predhodnih dogovorov, čeprav so posamezne temeljne organizacije združenega dela samostojne.

Tako opredeljeno eksterno realizacijo je prodajni sektor ovrednotil, izdelal pa je tudi načrt fakturiranja po mesečni dinamiki, ki jo je izdelala Temeljna organizacija združenega dela finalnih izdelkov. Podatki, ki smo jih tako dobili, so bili pozitivni, saj pokrivajo vse potrebne stroške našega poslovanja za leto 1975.

Naslednja faza je bila obdelava finančnega načrta za vsako temeljno organizacijo združene-

- nabavna vrednost prodanega blaga
- odpis terjatev
- pokrivanje upravno - prodajne režije
- povečanje zalog nedovršene proizvodnje
- dobiček

Pri vrednotenju eksterne realizacije ni posebnih težav, saj nam te stroške pokriva kupec. Težave se pričnejo pri vrednotenju tako imenovane interne realizacije. Gre za vprašanje, po kakšni ceni naj opravlja temeljna organizacija združenega dela svoje storitve drugim temeljnim organizacijam združenega dela v skupnem

- ga dela po sledečih postavkah;
- direktni stroški
 - režijski stroški
 - material in storitve
 - amortizacija
 - pogodbene obveznosti
 - zakonite obveznosti
 - osebni dohodki

Izpolnjevanje plana v FI

Do konca leta sta le še dva meseca, november in december. Za zaključek poslovnega leta sta zelo pomembna oziroma zadnja priložnost za dober konec. V oktobru namreč nismo bili najbolj učinkoviti. S 422 tonami končnih proizvodov smo letni zbirni rezultat pomaknili komaj do 5810 ton. To pa predstavlja le 58 odstotkov letnega plana.

Vrsta proizvoda	Leto	1974											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	%	83	166	250	333	414	500	583	666	750	833	916	1000
Turbine	2200												
Talni transport	1730												
Preoblikovalni stroji	1350												
Črpalke	1300												
Diesel-motorji	1200												
Žerjavi	800												
Cementarne	700												
Strojni deli	600												
Orodje	120												
Skupno TOZD FI	10000												

Stanje 31.10.1974

proizvodu glede na vsakodnevne podražitve na tržišču.

V teh dneh se temeljne organizacije združenega dela dogovarjajo in sporazumevajo o cenikih materiala in storitev.

Načrt za leto 1975 je z naročili v Temeljni organizaciji združenega dela finalnih izdelkov v celoti pokrit, razen strojnih delov, ki pa imajo kratek cikel proizvodnje. V Temeljni organizaciji združenega dela polizdelkov blagovna proizvodnja še ni v celoti pokrita. Prodajni sektor in Temeljna organizacija združenega dela polizdelkov tesno sodelujeta pri pridobivanju naročil te vrste proizvodnje, ki pa nima daljših rokov.

Glede na našo zaporedno proizvodnjo moramo že danes razmišljati, kaj bomo delali v prihodnjih letih. Cikluse izdelave naših proizvodov poznamo iz preteklosti in če upoštevamo še po-

samezna ozka grla, se lahko že sedaj zavedamo, kdaj moramo pričeti izdelovati posamezni proizvod, da bo končan v naslednjih letih. Zato smo izdelali plan pridobivanja naročil v prodajnem sektorju, iz katerega je razvidno, do kdaj moramo za posamezne proizvode pridobiti naročila, tako da bo z ozirom na cikel proizvodnje lahko nosilec posla naročilo realiziral v naslednjih letih.

Po sporazumu, ki določa s kakšnimi cenami bomo interno poslovali v letu 1975, bodo temeljne organizacije združenega dela podrobno izdelale svoj gospodarski načrt za leto 1975.

Razčlenjeni podatki gospodarskega načrta za leto 1975 bodo objavljeni v mesecu decembru.

Planski biro

membe, ki jo vidimo v tem, da smo proizvedli 25% več Diesel motorjev, 20% več turbin, 8% več talnih transportnih sredstev ter 3% več črpalk. Manj kot lani smo proizvedli žerjavov, opreme za cementarne, preoblikovalnih strojev ter strojnih delov. Te ugotovitve se sicer lahko do konca leta še spremenijo, toda premik k proizvodom z višjo stopnjo obdelave je očitno.

Za konec pa še pogledjmo, kako so se naši proizvodi razporedili po odstotkovni uspešnosti od letnega plana:

	%
žerjavi	89,8
orodje	87,7
Diesel motorji	79,4
talni transporti	63,6
turbine	60,6
preoblikovalni stroji	52,1
črpalke	45,4
strojni deli	42,9
cementarne	6,6
TOZD FI - skupno	58,1

Merilo uspešnosti po desetih mesecih znaša 83,3 odstotka. To smo dosegli le pri žerjavih in orodju, tik za petami pa jima sledijo Diesel motorji.

V.N.

Uspeh dogovarjanja

(Nadaljevanje s 1. str.)

kih, ki jih bodo vsebovali sezname za carino, priloženi sporazumu.

Hidroelektrarne do leta 1976

Podskupina za hidroelektrarne je ugotovila, da bodo do leta 1976 vključeni v obratovanje naslednji novi hidroenergetski objekti, za katere je oprema že naročena:

- HE Mratinje
- HE Peručica III
- HE Orlovac
- HE Varaždin
- HE Vlasina II
- ČP Lisina
- ČHE Čapljinca.

Prve štiri, med katerimi HE Orlovac že obratuje, v Litostroju dobro poznamo, saj smo turbine zanje že izdelali ali jih pravkar izdelujemo. Naročila za ostale hidroelektrarne so odšla v inozemstvo, kot smo že omenili. Za 2. fazo hidroelektrarn na Vlasini bo po vrednosti uvoženo kar 85% opreme, za Lisino 70% in za Čapljinca celo 96%. Ker so investitorji podpisali pogodbe s tujimi dobavitelji še pred začetkom dogovarjanja JUMEL-JUGEL, je podskupina dala pristanek na uvoz po nižini carini, kot smo navedli zgoraj pod 4, s čemer so domači proizvajalci pokazali veliko razumevanje za težave elektrogospodarstva.

Nadalje naj bi po dobljenem programu do leta 1976 postavili v posameznih republikah naslednje hidroelektrarne:

SR Bosna in Hercegovina:

- HE Bočac
- HE Salakovac

HE Grabovica

HE Mostar

SR Hrvatska:

HE Zakučac II

SR Makedonija:

HE Tikveš II

HE Kozjak

SR Slovenija:

HE Srednja Drava II

HE Kobarid

HE Fala, 8. agregat

SR Srbija:

ČHE Bajina Bašta

HE Sjenica

HE Gazivode

Primerjanje proizvodnih zmogljivosti naše industrije s potrebno količino opreme za zgornje objekte po posameznih letih je pokazalo, da pretežni del te opreme (93%) lahko izdelamo doma. Zato je dan pristanek na nižano carino le za tisti minimalni del opreme, ki ga bo treba uvoziti (7%). Kolikor ta del zadeva proizvodni program Litostroja, sodijo vanj - kljub njegovi neznatnosti - celotne črpalne Francisove turbine za ČHE Bajino Bašto (razen cevni zapiral) in Kaplanove turbine za HE Salakovac. Za prve smo se sporazumeli o uvozu, ker gre za črpalne turbine po 300.000 kW na padcu skoro 700 m, ki bodo edinstvene v svetu in jim za sedaj še nismo kos. V drugem primeru pa do leta 1976 Litostroju ne bi mogel razviti in dobaviti Kaplanovih turbin na razmerno visokem padcu. Take turbine sedaj razvijamo. Če jih investitor ne bo fizično uvozil do leta 1976, naš pristanek na uvoz avtomatsko ugasne, ker je časovno vezan.

Do časa, ko to poročamo, se je zgornji program že znatno menjal, ker ga je elektrogospodarstvo postavilo preoptimistično. V Bosni namesto zgornjih štirih elektrarn dajejo prednost HE Buk Bjeli, za katero investitor sedaj išče kredite. - V Hrvatski imamo vtis, da bo investitor poskušal vse, da spravi v obratovanje 2. fazo HE Zakučac (= HE Split II) vsaj v prvi polovici leta 1977. Pogodbe doslej še ni podpisal. Na Hrvatskem dajejo prednost tudi HE Čakovec na Dravi. - Iz Makedonije nimamo novejših informacij. Smatramo, da je tam aktualna HE Tikveš II in da je po vsej verjetnosti krivo pomanjkanje kreditov, da opreme še niso naročili. - V naši republici smo za HE Srednja Drava II tik pred podpisom pogodbe in dela v HE Fali so že v teku. Kobarid je menda dokončno odplaval po Soči, ki ima pretirano skrbne čuvaje njene čistosti. - Srbija je naročila črpalne turbine za ČHE Bajino Bašto na Japonskem, turbine za HE Gazivode pa v Litostroju.

Mali sporazum podpisan

Delo v nekaterih podskupinah se je močno zavleklo. Še večje zamudo so povzročile plenarne seje delovne skupine JUGEL in JUMEL, ki je usklajevala sporazume v posameznih podskupinah. Tako je bil »Sporazum o uvozu specifične opreme, reprodukcijskega materiala in delov za izgradnjo elektroenergetskih proizvodnih in prenosnih objektov po carinski stopnji 5%«, kot ima uradni naziv, podpisan šele

1. avgusta letos namesto do konca 1973.

Že pojasnjeni pogledi Litostroja na vprašanje, kdaj je uvoz upravičen, so v glavnem zajeti v sporazumu, čeprav v drugačni formulaciji. Ta sporazum torej varuje interese Litostroja in drugih domačih proizvajalcev opreme za elektroenergetske objekte in nam je zato zelo dobrodošel. Posebna delovna skupina bo skrbela, da določila skorazuma ne bodo ostala na papirju.

V sporazumu JUGEL in JUMEL skupno ugotavljata, da je treba kot osnovni pogoj za realizacijo tega sporazuma s sistemskimi in drugimi ukrepi kreditno usposobiti domače proizvajalce in sicer z ustanovitvijo posebnega sklada na nivoju federacije in družbeno političnih organizacij.

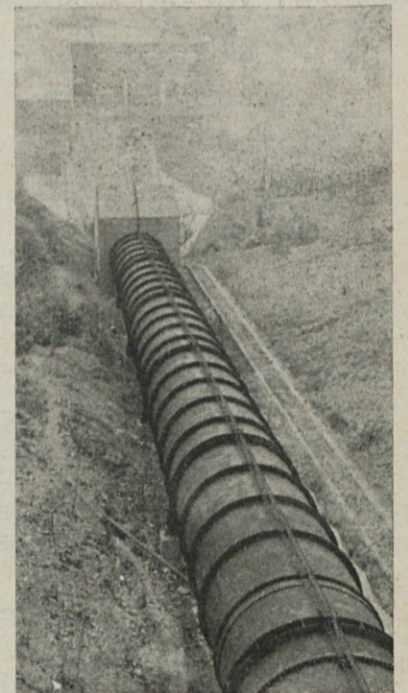
Nadalje se JUMEL in JUGEL v sporazumu obvezujeta, da bosta - izvajajoč namere družbenega dogovora o razvoju elektrogospodarstva - sklenila tudi samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovnem, tehničnem in znanstvenem sodelovanju najkaksnejše v treh mesecih po podpisu tega sporazuma. Priprave za samoupravni sporazum so tekle vzporedno s pripravami za sporazum o uvozu opreme, vendar v drugi delovni skupini. Samoupravni sporazum je v delovnem izrazoslovju dobil ime »veliki sporazum« in za razliko smo sporazum o znižani carinski stopnji imenovali »mali sporazum«.

Čeprav majhen in ne tako daljnosežen, je podpisan sporazum vendarle nad vse pomemben: pomeni začetek dogovarjanja in tesnejše ter bolj načrtno sodelave med domačimi proizvajalci opreme za elektroenergetske objekte in elektrogospodar-

stvom kot koristnikom njihovih proizvodov.

Skrbno pripravimo veliki sporazum!

Samoupravni sporazum bo po svoji pomembnosti daleč presegel »malega«, saj bo kar 10 let uravnaval odnose med jugoslo-

vanskimi proizvajalci opreme za elektroenergetske objekte ter našim elektrogospodarstvom in kot tak pomenil izredno važen samoupravni dokument, s katerim si bo v duhu naše nove ustave krojil svojo prihodnost dokajšen del našega gospodarstva.

Zaradi tega menimo, da ga ne gre sprejemati v naglici, čeprav

Večja proizvodnost - manjša inflacija

Pred dnevi je bil za novega predsednika UO naše delovne organizacije izvoljen dipl. inž. Marko Celarc. Tako kot smo ob taki priložnosti do sedaj vedno storili, smo tudi novo izvoljenemu predsedniku zastavili nekaj vprašanj, na katera nam je ljubeznivo odgovoril.

1. Z družbenopolitičnim delom se ukvarjate že vrsto let, saj ste opravljali različne družbene funkcije v pogojih, ki so se od današnjih kar precej razlikovali. Zanima nas, v čem je razlika med takratno funkcijo predsednika DS ali UO in sedaj?

— Z razvojem samoupravnega sistema smo vse pravice odločanja prenesli na raven TOZD, zlasti one, ki se nanašajo na odločanje o sredstvih. Neodtujljivost pravice neposrednega odločanja o sredstvih na zborih proizvajalcev nalaga vsem delegatom dolžnost, da zastopajo izključno stališča proizvajalcev in da odločajo samo v okviru danih pooblastil. Tak način dela pa terjajo od delegatov temeljito poznavanje problematike področja in stališč samoupravljalcev. Ta princip dejavnosti velja tudi za UO. Čeprav je UO samoupravno telo TOZD in je sestavljeno iz delegatov vseh TOZD, nima od le-teh nobenih pooblastil za odločanje.

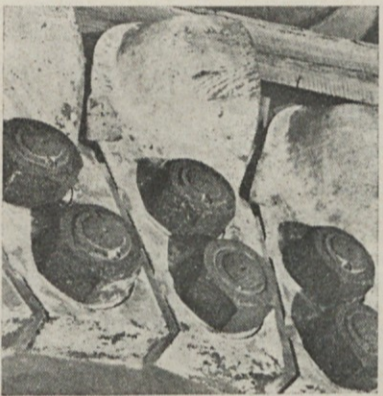
Pred uveljavljanjem načel nove ustave je bila vloga UO predvsem v tem, da je obravnaval in pripravil material za DS podjetja. V pogojih novih načel ustave je UO samoupravno telo, ki obravnava materiale za TOZD, letem predlaga v obravnavo vso problematiko, izreka svoje mnenje in po obravnavi v TOZD koordinira mnenje vseh TOZD in pripravi materiale za DS OZD.

Vloga UO je torej v skladu z načeli samoupravljanja v novih pogojih bistveno različna od prejšnje. Delo, ki ga sedaj opravlja UO, je zelo podobno prejšnjemu, bistvena razlika je v tem, da ga neposredni proizvajalci mnogo bolj direktno usmerjajo.

2. V zadnjem času največ govorimo, največ razpravljamo in največ časa posvetimo na sestankih prav problemu gospodarske in-

flacije, vedno večji druginji ter neslutnemu porastu življenjskih stroškov. Po ocenah strokovnjakov sodeč, bomo morali tako posamezniki kot vsa družba krepko prijeti za delo. Kako naj bi morebitne nove mere in ukrepi v gospodarstvu vplivali na položaj našega podjetja z ozirom na celotno jugoslovansko industrijo?

— Vsi družbenopolitični dejavniki ugotavljajo, da je za normalen razvoj naših samoupravnih odnosov nujno zagotoviti ekonomsko stabilizacijo in da to ni možno brez omejitvenih ukrepov na področju porabe. To bi pravzaprav lahko trdili za gospodarstvo vse Jugoslavije. Menim, da splošno ekonomsko nestabilnost lahko rešuje vsako podjetje z ukrepi, ki so značilni za njegove notranje razmere in odvis-

ni od njegovega proizvodnega programa. Gospodarjenje v normalnih in nepredvidenih inflacijskih pogojih je zlasti za proizvajalce investicijske opreme, med katere spada naš Litostroj, dokaj problematično. Zavedati se moramo, da zahteva izdelava investicijske opreme daljše proizvodne čase. Inflacijskim pogojem

so podvržena tudi vsa tista sredstva, ki so odvisna od prodajne cene, oziroma določil pogodbe, zato pa v gospodarskih krizah izgubljajo svojo vrednost. Menim, da mora biti eden od glavnih ukrepov za ekonomsko stabilizacijo v Litostroju skrajšanje proizvodnih časov. To je možno doseči le z boljšo organizacijo proizvodnje in kot odraz le-te z večjo proizvodnostjo. Neusklajenost proizvodnega procesa in majhna proizvodnost sta prav gotovo dva izmed največjih vzrokov za porast inflacije v gospodarstvu. V kolikor bi uspeli ta dva vzroka odpraviti, bi po svojih močeh prispevali k zmanjšanju inflacije tudi v jugoslovanskem okviru.

3. Lahko trdimo, da so časi začetnega uveljavljanja TOZD že mimo in da so zaživele v vsakdanji praksi v vsej polnosti. Glede na vašo funkcijo predsednika UO nas zanima, kakšni so medsebojni odnosi oziroma koliko se morda dopolnjujejo ali pa razhajajo želje in hotenja posameznih TOZD ter želje in hotenja UO delovne organizacije Litostroj?

— Pri poslovanju med TOZD se kdaj pa kdaj pojavljajo težnje, ki bi jih lahko razumeli kot podjetniške. Mnenja sem, da so pojavi samo navidezni in da so odraz želja TOZD, da bi dosegli čimboljše poslovne rezultate tako v TOZD kot v okviru celotne delovne organizacije. Za to prav gotovo pozitivno sodelovanje med TOZD, oziroma njihovo vlogo v OZD, imajo nedvomno zasluge vse družbenopolitične organizacije in samoupravni organi, ki s pravilno dejavnostjo usmerjajo delo TOZD.

4. Osebnih dohodki zaposlenih so prav gotovo ena najbolj pomembnih postavk v načrtovanju dolgoročne gospodarske politike delovne organizacije. Vsak od nas z zanimanjem in nestrpnostjo pričakuje, kakšna bo kuverta 15. v mesecu, debelejša ali tanjša od one prejšnjega meseca, zato bi želeli vedeti, kaj namerava

ukreniti Litostroj oziroma kaj je že naredil za omilitve posledic vedno večje druginje.

— Ves trud in prizadevanja za dobro sodelovanje so prav gotovo usmerjena v to, da bi med drugim dosegli čim višje osebne dohodke. Če se zavedamo, da na tržišču pač ni mogoče doseči višjih prodajnih cen za naše proizvode, nam ne ostane nič drugega, kot da se ozremo po notranjih možnostih, kako bi odpravili gospodarske težave. Te možnosti pa so v optimalnih zasnovah proizvodov, v njihovi čimhitrejši izdelavi, v doseganju zahtevanih kvalitativnih, s čim manj učinkovitih proizvodnih ur in seveda s čim manjšimi režijskimi stroški. Prepričan sem, da bi lahko bolje slovali na vseh področjih, če se bomo prejšnjih ugotovitev zavedali prav vsi. Upoštevajoč omenjena dejstva, ni razloga, da v delovni organizaciji ne bi mogli izboljšati dohodka in s tem tudi osebnih dohodkov. Lepo in prav bi bilo, da bi se tega zavedali prav vsi proizvajalci. Ekonomska stabilizacija bo za dosego višjih osebnih dohodkov zahtevala pač večjo proizvodnost in od te dolo-

čen kompenzacijski delež, ki ga terjata sama stabilizacija.

5. Družbenopolitične organizacije imajo v vsaki delovni organizaciji sila pomembno vlogo. Prav v teh dneh je bil v Celju osmi kongres sindikatov Slovenije, kjer se je zbralo mnogo delegatov iz naše ožje domovine. V kakšni meri bi lahko sklepi tega kongresa vplivali na gospodarjenje in boljše poslovno politiko naših podjetij?

— Stališča in mnenja sindikatov, kot druge naše najmočnejše družbene organizacije, so nedvomno obvezna orientacija ostalim družbenim organizacijam in samoupravnim organom.

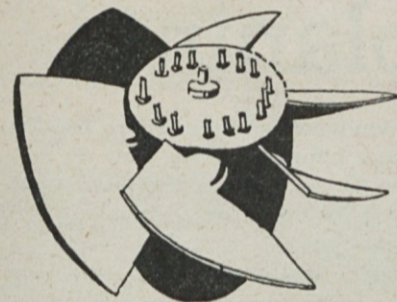
Sklepi osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije obravnavajo trenutno družbeno gibanje, torej tudi našo problematiko.

Glede boljšega gospodarjenja se sklepi osmega kongresa prav v ničemer ne razlikujejo od stališč vseh družbenopolitičnih dejavnikov. Cilj je enoten. Doseči je treba ekonomsko stabilizacijo. To pa je mogoče doseči samo z boljšim gospodarjenjem na vseh delovnih mestih.

Razgovor vodil J. Prijatelj

je rok zanj po sprejeti obveznosti v »malem« sporazumu že potekel. Skrbno ga je treba pretehtati in uskladiti, da ne bo prizadel niti ene organizacije združenega dela tako na strani proizvajalcev kot pri elektrogo-

spodarstvu. Saj je cilj samoupravnega sporazuma hitrejši in stabilnejši razvoj jugoslovanskega elektrogospodarstva in jugoslovanske strojne ter elektrostrojne industrije v okviru splošnega gospodarskega razvoja naše družbe kot celote na osnovi medsebojnega usklajevanja poslovnih interesov podpisnic sporazuma in njihovih interesov s splošnimi družbenimi interesi.

Stališča Litostroja, naj bi preskrbo električne energije zagotavljali sproti, prvenstveno z domačimi energetskimi viri in predvsem z zaposlovanjem domače industrije, so bila vseskozi istovetna z interesi naše družbe kot celote. Če bi imelo elektrogospodarstvo zanje nekoliko več posluha, ne bi zabredli v težave s preskrbo električne energije in ne bi nam še bilo treba posegati po dražjih in uvoženih energetskih virih kot so destilati zemeljskega olja in nuklearno gorivo.

Zaradi tega si moramo prizadevati, da bo samoupravni spo-

Zahteve Litostroja

Želimo najprej opozoriti na razliko med zmogljivostjo naše industrije, ki izdeluje opremo za hidroelektrarne in tisto za termoelektrarne. Kot so pokazale analize, izdelane v delovni skupini za pripravo »malega« sporazuma z elektrogospodarstvom, smo sposobni izdelati doma kar 93 % potrebne opreme za hidroelektrarne in le 17,4 % opreme za termoelektrarne.

Zato zahtevamo, da dajejo ton sporazumu hidroelektrarne s prevladujočo usmerjenostjo na domače energetske zmogljivosti in ne termoelektrarne z nujnostjo pretežnega uvoza opreme. Če že uvažamo opremo za hidroelektrarne, jo uvažamo izjemoma in še takrat zahtevamo, da del opreme izdelamo doma (isto zahtevajo kupci povsod po svetu in tudi Litostroj mora pri svojih izvozi opreme za hidroelektrarne take želje brezpogojno upoštevati s predajo dela opreme v lokalno izdelavo!). Hočemo neposredno sodelavo pri poslih in nimamo niti najmanjše želje beručiti za neke protidobave, ki bi imele s konkretnim poslom le finančno zvezo, ne pa tudi strokovne. JUGEL mora to našo zahtevo sprejeti in izvajati!

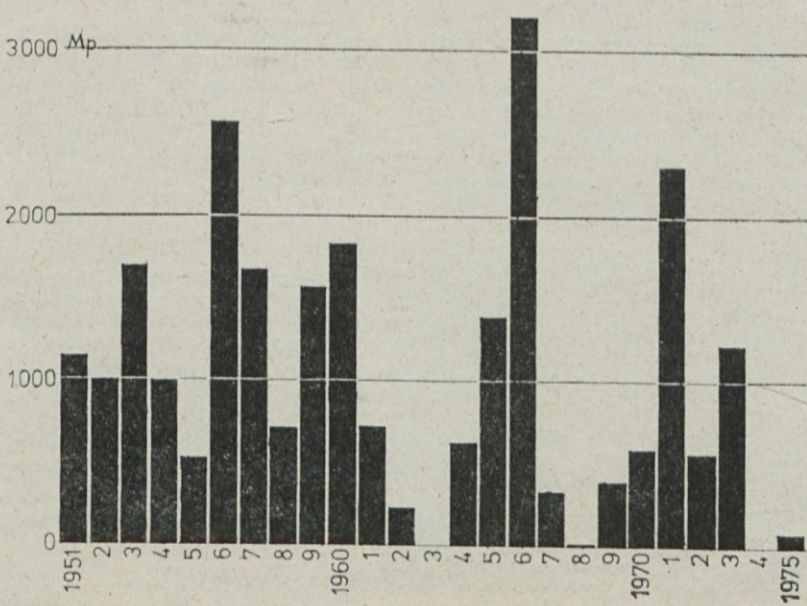
Zahtevamo, da je preskrba kredita za nove energetske objekte naloga tako JUGEL kot JUMEL. Držati roke križem, prevaliti vso skrb na domače proizvajalce opreme in oditi z naročilom v tujino, ne izraža samo pretiranih simpatij do tujih proizvajalcev, temveč predvsem namerno preziranje domače industrije. Tujina ne daje kreditov iz dobre namere, temveč na osnovi

svoje gospodarske računice. Toliko, kolikor bo tujina iztisnila dobička iz našega elektrogospodarstva, toliko ima škode naša lastna industrija in z njo naše celotno gospodarstvo. Še več! Reference, ki jih domača industrija še kako potrebuje pri svojih izvoznih prizadevanjih, ji uhajajo izpred nosa...

Ne maramo deklaracij, hočemo stvarnih obveznosti JUGEL pri razvoju in proizvodnji opreme za hidroenergetske objekte. Znanstveno, raziskovalno in razvojno delo ter laboratorijske raziskave Litostroj težko bremenijo. Tisti, ki ima od tega dela trajno in končno korist pa ni Litostroj, temveč elektrogospodarstvo. Ker

velja isto tudi za ostale proizvajalce opreme za elektroenergetske objekte, je povsem razumljivo, da mora naše elektrogospodarstvo finančno pomagati domačim proizvajalcem opreme pri njihovem raziskovalnem in razvojnem delu, da ostanejo v koraku s svetom, osvojijo nova področja in ustvarijo potrebne reference. Elektrogospodarstvo mora pri formiranju ekonomske cene vključiti določen znesek za raziskovalno-razvojno delo domačih proizvajalcev! Ta zahteva je povsem logična in istovetna z vzornim sožitjem elektrogospodarstev in domačih industrij pri naših sosedih in v drugih razvitih državah.

Naročila turbinske opreme za domače hidroelektrarne v LITOSTROJU po dobavnih rokih v letih 1951 do 1975

Zahtevamo, da JUGEL s sporazumom prevzame dolžnost priprave obveznega dolgoročnega načrta izgradnje novih elektroenergetskih objektov in izdelave obveznih kratkoročnih načrtov ob upoštevanju enakomerne obremenitve domače industrije. Nepredarno in povsem neusklajeno naročanje turbinske opreme za naše domače hidroelektrarne (glej diagram) v Litostroju v zadnjih dveh desetletjih kaže na povsem neurejeno delo elektrogospodarstva kot celote. Kako je mogel Litostroj ob tolikšnih nihanjih naročene opreme od 78 do 3.197 ton letno in ob kar treh znižanjih do ničle kljub najboljši volji in trdim prizadevanjem delovnega kolektiva zadovoljivo planirati in organizirati svojo proizvodnjo? Ali ni za zamujanje dobavnih rokov, ki nam jih investitorji tako radi očitajo, predvsem krivo elektrogospodarstvo samo?

Pripadamo isti družbi

Sedaj, ko smo si z novo ustavno ureditvijo ustvarili osnovo za samoupravno združevanje in širše gospodarsko gledanje na koristi celotne naše družbe, trdno upamo, da bosta JUMEL in JUGEL še naprej gojila tisto medsebojno spoštovanje, razumevanje in upoštevanje interesov, ki sta jih že pokazala v razgovorih za »mali« sporazum. Pričakujemo, da bo njuno nadaljnje dogovarjanje, ki bo odslej trajna oblika medsebojnih stikov, preraslo v trdno spoznanje, da pripadamo isti družbi. Potem ni več bojzani, da bi v samoupravnem sporazumu in vseh kasnejših dogovorih poskušali nadmodriti drug drugega in prezreti interese te ali one strani.

L. Solc, dipl. ing.

ZPS združena podjetja strojegradnje

V prejšnjih številkih našega časopisa smo objavljali odgovore predstavnikov DS združenih podjetij strojegradnje.

Postavili smo jim naslednja vprašanja:

1. Kako dolgo že obstaja vaša tovarna in kaj ste najprej proizvajali, oziroma s čim ste začeli?

2. Kaj štejete za največji uspeh vašega podjetja v letošnjem letu?

3. V čem vidite vi kot samoupravljalec pomen združitve v ZPS?

V pričujoči številki z odgovori nadaljujemo in vam posredujemo naslednja dva.

pa bodo tudi nove, sodobne garderobe ter nujni sanitarni prostori.

Odveč bi bilo naštevati, kaj vse je »Mlinostroj« od svojega nastanka dalje izdeloval. Bila so obdobja, ko podjetje ni zavrnilo nobenega dela. S kvalitetnim delom si je podjetje ustvarilo pri svojih poslovnih strankah zaupanje in posledica tega je bila, da je »Mlinostroj« v svojih prelomnih letih proizvodne kapacitete planirano prodajal že vnaprej. Kolektiv so spodbujali doseženi uspehi. Leta 1957 je 76 zaposlenih ustvarilo 109.492.981 S din bruto produkta, 10 let kasneje pa 141 zaposlenih že preko 1.200.000.000 S din. To pa je bila že solidna osnova za prehod iz obrtniške delavnice v industrijsko delovno organizacijo.

2. V letošnjem letu je podjetje ponovno močno dvignilo celotni dohodek ter uspelo ustvariti precejšnja sredstva, pa vendar kolektiv v tem ne vidi svojega glavnega letošnjega uspeha. Dejstvo, da se je »Mlinostroj« kot enakopraven partner v okviru Združenih podjetij strojegradnje uspel vključiti v Slovensko strojno industrijo je odločilnega pomena za nadaljnji razvoj. Nedvomno je to največji uspeh letošnjega leta, ki pa bo svoje kvalitete pokazal šele v prihodnjih letih. »Mlinostroj« sam s svojimi 177 zaposlenimi še dolgo ne bi bil sposoben enakopravno in samo-

MLINOSTROJ Domžale

1. »Mlinostroj« praznuje prihodnje leto 20-letnico svojega obstoja. Začetki sodijo torej v povojna leta, ko smo potrebovali podjetje, ki bi skrbelo za večje remonte in obnovo mlinov in mlinških strojev. S predmetom poslovanja »projektiranje in rekonstruiranje mlinških tehničnih naprav, posameznih strojev ter celotnih obratov« je bilo zato z odločbo ustanovitelja — vlade LRS pri registru podjetij in obratov registrirano »Podjetje za remont mlinov« v študi pri Domžalah.

Prvi prostori so bili skromni, prav tako, kot je bilo majhno tudi število delavcev, ki pa so bili strokovno dobro podkovani in izkušeni. Iz starega mlina ter pripadajočih gospodarskih poslopij je pričela rasti obrtna delavnica. V letu ustanovitve so za silno adaptirali delovne prostore, proizvodnja pa je stekla šele naslednje leto. Ze v nekaj letih se je obseg del bistveno povečal, poleg remonta pa so izdelali tudi prve nove stroje. Maloštevni kolektiv je hudo občutil pomanjkanje potrebnih osnovnih sredstev, saj so bili stroji, ki so izvirali iz nacionalizirane delavnice Bracar in reparacijskega fonda, zastareli. Glede na to, da je bila prvotna proizvodnja pretežno mizararskega značaja, so si delavci lahko marsikatero napravo izdelali sami. Ščasaoma pa se je izkazalo, da v okviru registrirane dejavnosti vseh kapacitet mizararskega obrata ne bo mogoče izkoristiti, zato se je obrat leta 1957 pripojil k podjetju »Mizarstvo« Domžale. V tem času se je podjetje že imenovalo »Mlinostroj«.

Aktiv mladih komunistov

Pred 27. konferenco ZSMS Litostroj so se v tem mesecu sestali mladi komunisti ter razpravljali o delovanju in nalogah mladih komunistov v mladinski organizaciji.

Mladinski aktiv se v tej obliki ni sestajal že precej časa, vendar so bili vsi mladi komunisti vabljeni na razširjene seje predsedstva zveze mladine, mladi komunisti pa so se aktivno udeleževali tudi raznih akcij, ki jih je organizirala mladinska organizacija.

Mladi so poudarili, da reorganizacija mladinske organizacije daje več možnosti vsem mladim, da se bolj aktivno vključijo v delovanje tako samoupravnih organov kakor tudi družbeno političnih organizacij. Predvsem naj bi se mladi komunisti več angažirali v osnovnih organizacijah zveze socialistične mladine.

Mladi člani ZK se morajo v svojih osnovnih organizacijah ZK

kakor tudi v mladinski organizaciji zavzemati za to, da bi se ustava in kongresni dokumenti zveze komunistov, zveze socialistične mladine, zveze sindikatov konkretno uresničili tudi v praksi. Pri tem je potrebno korenito spremeniti družbeno ekonomske odnose, analizirati, kaj se je spremenilo in kaj je še potrebno spremeniti, izdelati politično očno in nato prilagoditi medsebojne odnose, da bodo temeljili na ustavi in kongresnih dokumentih.

Največja in najzahtevnejša naloga, ki nas še čaka do konca leta, je prizadevanje za povečanje proizvodnje, večjo produktivnost in s tem seveda za večji osebni dohodek. Prav tako je potrebno, da si vsak po svojih močeh prizadeva za boljšo organizacijo in delovno disciplino.

Na svojem sestanku so bili litostrojski mladinci do svojih sotovarišev, ki se ne udeležujejo sej, kakor tudi drugih akcij, naj si bo v zvezi mladine, samoupravnih organih ali osnovnih organizacijah ZK, dokaj kritični. Vsakega neaktivnega mladega komunisto bodo zaradi neaktivnosti tudi ustrezno kaznovali.

Mladi komunisti so izrazili željo po izobraževanju novosprejetih komunistov tako, da bo svet ZK izdelal program za izobraževanje mladih, kakor tudi starejših. Menili so, da bi odprli marsikatero knjižnico, ki bi precej pripomogla takšnemu izobraževanju.

Udeleženci sestanka so tudi podprli akcijo nekaterih osnovnih organizacij ZK po sklicu konference ZK Litostroj.

upravno soodločati pri kreiranju razvojne politike Slovenske strojegradnje. Združevanje na podlagi sporazumevanja je prav gotovo pot, ki je »Mlinostroj« pripeljala do vidnejšega mesta na tem področju. Res je, da mnogo zastavljenega še ni realizirane. Utvara bi bila, če bi od združitve zahtevali več, kot pa je bilo doseženega. »Mlinostroj« je brez dvoma zainteresiran, da Združena podjetja sodelujejo na vseh področjih svojega delovanja. Čeprav nekatere zadeve v podjetju narekujejo in zahtevajo skorajšnjo spremembo, želimo čim več vsklajevanja zato, da bi prišlo do izraza vse skupne poteze delovnih in temeljnih organizacij, ki so podpisale v Trbovljah naš samoupravni sporazum.

3. Vsako združevanje je lahko brezplodno in nekoristno v pri-

meru, če je samo sebi namen. To je prva in največja nevarnost, ki pa so se ji, kot kaže, Združena podjetja strojegradnje izognila še predno je bil podpisan sporazum o združevanju. Prav tu prihaja do izraza naša posebnost, ki je v tem, da strukturalne zgradbe niso gradili administrativno, od zgoraj navzdol, kar zahteva nujno velike stroške, pač pa so se zainteresirane strani konkretno dogovarjale o vsebini in načinu skupnega dela že v fazi priprav na združitev. To je jamstvo, ki nam zagotavlja, da ZPS ni le formalna tvorba organizacij, ki so si glede na poslovni predmet bolj ali manj sorodne, pač pa je to nova kvaliteta, ki bo prinesla in že prinaša članicam večje možnosti za doseg skupno zastavljenih ciljev.

HIDROMETAL Mengeš

Prve temelje podjetja najdemo še v letu 1957, ko je tedanja režijska grupa Vodna skupnost Mengeš pričela z izgradnjo skupinskega vodovoda »Izvir pod Kravcem—Vodice—Mengeš« v lastni režiji. Po zgraditvi vodovoda se je režijska grupa leta 1959 preimenovala v Komunalno podjetje »Vod« Mengeš s sedežem na Gorenjski cesti. Osnovna dejavnost vodovoda je bila oskrba področij vodovoda »Izvir pod Kravcem—Vodice—Mengeš« in kasneje še vodovoda za področje Kravca s pitno vodo in odvajanje fekalnih in odpadnih voda, vzdrževanje teh vodovodov in kanalizacij ter skrbo za pravilno uporabo pitne vode in odvajanje odpadne vode.

Ze v naslednjih letih se je pokazala potreba po čiščenju odpadnih voda, saj v potoku Pšati skoraj ni bilo več življenja.

Mengeš je pričel z izgradnjo čistilne naprave. Nosilec naloge je bil vodovod Mengeš. Ko smo gradili napravo se je pojavilo vprašanje, kje dobiti potrebno opremo. V tem času se pri nas še nihče ni bavil z izdelavo takšne opreme. V podjetju se je prav v tem času močno kazala želja po razširitvi programa, saj je bilo samo vzdrževanje vodovoda in kanalizacije le slabo donosno.

Tedanja uprava Vodovoda Mengeš se je strinjala z mnenjem projektanta, naj bi opremo izdelali doma, in sicer v sodelovanju s projektantom, ki je imel že takrat bogate izkušnje, in s sodelovanjem firme NORM AMC iz Švice. Opremo je izdelal Vodovod Mengeš, to pa je bil obenem začetek današnje dejavnosti na tem področju oziroma Hidrometala Mengeš.

Podjetje se je v zadnjih treh letih močno razvilo, saj izdelujejo domala že vso opremo za čistilne naprave doma, po lastnih konstrukcijah in izkušnjah.

Največji uspeh podjetja v letošnjem letu je v tem, da so nas v veliki konkurenci domačih proizvajalcev, a tudi inozemskih, izbrali za izvajalca opreme na centralni čistilni napravi Titograd. Ta naprava ima mehansko stopnjo za 150.000 enot, biološko za 55.000 enot in gnilišče za 100.000 enot. To je obenem največja naprava take vrste v Jugoslaviji.

Združitev v ZPS nam bo omogočila hitrejši in uspešnejši ekonomski razvoj — razvoj proizvodnih sil v ZPS, večjo stopnjo enotnosti delovnih ljudi in njihove opredelitve za samoupravni razvoj.

Mladi planinci

V sredo, 20. novembra, se je na ustanovnem občnem zboru mladinskega odseka pri Planinskem društvu Litostroj zbralo blizu 70 mladincev. Mladinski odsek so ustanovili na pobudo vzgojiteljev mentorjev v izobraževalnem centru Litostroj in ob sodelovanju planinskega društva.

O sprejetem programu, ki je z vidika strokovne vzgoje, idejnosti, obrambe, množičnosti in rekreacije primerno izbran v skladu z družbenimi normami, ki stoje pred mlado generacijo, pa bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega glasila.

Dejavnost na terenu

V pričetku decembra bodo po TOZD in na litostrojskem terenu volitve v temelje samoupravne interesne skupnosti. Te delegacije naj bi štele predvidoma petnajst delegatov.

Razveseljivo je, da so člani naše delovne organizacije družbeno-politično aktivni tudi na terenu, kjer živimo in delamo. Ker se zavedamo, da je okoli samoupravnih temeljnih interesnih skupnosti še marsikaj nedorečenega, naj ob tej priložnosti razložimo, da morajo biti delegacije krajevne skupnosti, zbori delegatov KS ter svet KS sestavljeni tako, da bodo teritorialno in strukturalno zastopani člani TOZD, upokojenci, mladina, gospodinjice in člani vseh družbenopolitičnih organizacij. Člani delegacije krajevne skupnosti skrbijo za povezavo med občino in občani, zbor delegatov KS je tako imenovana skupščina na terenu, svet krajevne skupnosti pa je izvršilni organ te skupščine.

Na terenu Litostroj smo do sedaj izvolili 25-člansko delegacijo krajevne skupnosti, katere predsednik je Dušan Ojdanič, 50-članski zbor delegatov pa ima za predsednika inž. Ivana Šavorja, ki je član naše delovne skupnosti. Prav tako je Litostrojecan tudi Peter Pongrac, ki je predsednik sveta krajevne skupnosti. Ob vsem tem seveda ne smemo prezreti dejstva, da smo na terenu Litostroj že sprejeli statut krajevne samouprave.

Dobro se zavedamo, da imamo pri svojem delu še precej težav, predvsem nam povsod manjka sposobnih kadrov, toda v veliko pomoč nam je dejstvo, da so naši občani že doumeli samoupravni delegatski sistem in cenijo njegove prednosti.

Novo izvoljenim predsednikom in novo izvoljenim članom želimo mnogo uspehov v njihovem prihodnjem delu, kar pa je prav gotovo odvisno tudi od pomoči in razumevanja vseh občanov terena Litostroj.

KOB Pogled na Planjavo z Zeleniških špic

(Foto O. Dolenc)

IZVOLILI SMO

Po sklepu DSP so bile 7. septembra 1974 v Litostroju izvršene nadomestne volitve v delavski svet podjetja, delavske svete TOZD in upravni odbor podjetja. Istočasno so bile volitve članov samoupravnih delavskih kontrol po TOZD.

Po posameznih TOZD so bili izvoljeni naslednji delegati:

TOZD - FI

V delavski svet TOZD FI: Pogačar Alojz, Šteblaj Jože, Žnidaršič Vida, Razpotnik Alojz.

V odbor samoupravne delavske kontrole:

Bežan Brane, Levič Zdravka, Juteršek Alojz, Nose Janez, Pugalj Stane.

V upravni odbor delovne organizacije:

Mrežar Slavko, ing.

TOZD - PI

V delavski svet TOZD - PI:

Humar Andrej, Funkelj Alojz, Karada Peter.

V odbor samoupravne delavske kontrole:

Volk Branko, Hanc Anton, Pivk Nada, Jakuš Jerko, Saje Karel.

TOZD - IVET

V delavski svet delovne organizacije:

Pavli Alojz, Božič Ivan.

V delavski svet TOZD IVET:

Ban Stane

V odbor samoupravne delavske kontrole:

Vidmar Vida, Bratuš Stane, Gantar Ivan, ing., Kržišnik Franc, Kutnar Lado.

TOZD - ZSE

V delavski svet TOZD ZSE:

Verhovšek Biljana, Lžozar Tončka, Nikič Ivanka, Strukelj Maks.

V samoupravno delavsko kontrolo:

Mavec Anica, Kamin Joža, Čovič Marija, Bišof Anica, Dežutelj Zofija.

TOZD - LINT

Za upravni odbor podjetja je bil izvoljen:

Feguš Mirko, dipl. ing.

TOZD - ICL

V delavski svet delovne organizacije je bil izvoljen:

Šmid Stane

DS - SKUPNIH SLUŽB DELOVNE ORGANIZACIJE

V delavski svet delovne organizacije:

Gorenc Jože, ing., Jarc Ivo.

V delavski svet skupnih služb podjetja:

Klemenc Marjan, Novak Slavica, Leskovšek Marija, Krošelj Vlado, Horvat Slavka, Cigale Janez, ing., Milosavljevič Rade.

V upravni odbor podjetja:

Jesenšek Rudi

V odbor samoupravne delavske kontrole:

Rojina Stefan, Lentar Boris, ing., Ravnikar Silvester, Lesjak Drago, ing., Mesec Jože.

TOZD - SERVIS

Kot novo formirana TOZD servis so istočasno izvolili nove organe v DS TOZD, nove člane za DPS, UOP in samoupravno delavsko kontrolo.

Za delavski svet podjetja so bili izvoljeni:

Merklin Ernest, Grdin Franc, Tomšič Janez, Završnik Pavle, Žibert Ladislav, Perme Simona,

Planinc Roman, Dečman Drago, Varžič Branko, Polh Franc.

Za delavski svet TOZD Servis:

Janežič Peter, Tegelj Martin, Varžič Ivan, Olc Božo, Koplan Roman, Kristič Vladko, Mavec Alojz, Seliškar Stane, Božič Ivan, Križanič Mirko, Špende Anton, Nahtigal Marjan, Komel Peter, Dornik Ratko, Čadež Janez, Kostevc Terezija, Jamšek Franc, Jež Stefan, Zupan Erna, Žunič Milena.

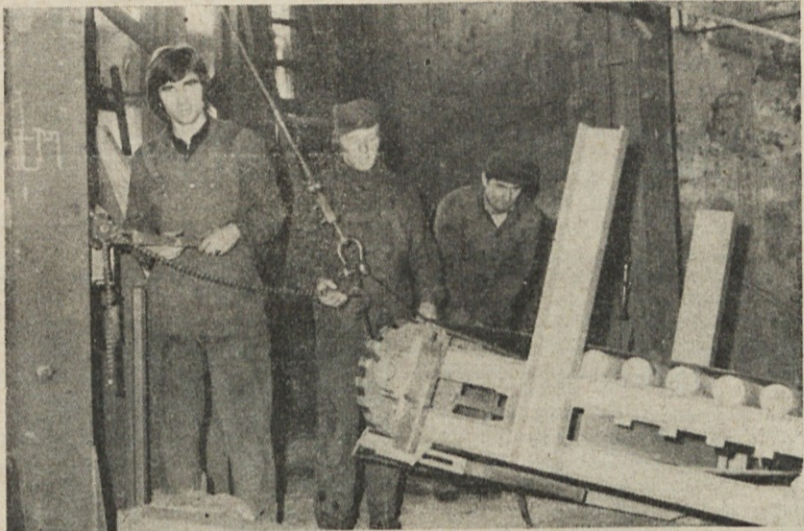
Za odbor samoupravne delavske kontrole:

Buh Matevž, Dolinar Andrej, Mučič Josip, Lindič Viktor, Mišmaš Slavko.

Za upravni odbor podjetja:

Lovenjak Franc

V. M.

Skupina monterjev pri montaži dozatorja s tov. Goričarjem na čelu (Slike J. Žlebnik)

Nova oprema v livarni sive litine

Tisti, ki pozna našo livarno sive litine in se vsaj malo zanima za njeno delovanje, je v zadnjem času lahko opazil, da na njenem vzhodnem delu zunaj in znotraj montirajo novo opremo. Veliko je bilo tudi takih, ki so se zanimali, čemu bo ta oprema služila in kdo je njen dobavitelj. Ker smo prepričani, da bo tudi druge Litostrójčane zanimalo, kaj novega gradimo v TOZD-PI, smo se odločili, da bi v sliki in besedi prikazali te novosti.

Vzhodni del livarne sive litine bo torej dobil novo opremo za ulivanje specialne litine, ki bo predstavljala v glavnem naslednje dejavnosti:

1. Vskladiščenje novega kremenčevega peska - zunanji silosi.

2. Mehanizirana priprava polnilnih in modelnih livarskih peskov.

3. Mehaniziran transport vsega materiala in livarskih okvirov.

4. Sodobna indukcijska talilna peč.

Celotni projekt je izdelalo podjetje Gostol iz Nove Gorice na temelju predloga TOZD-PI.

Pri izdelavi opreme je sodelovalo tudi naše podjetje, in sicer pri vskladiščanju novega kremenčevega peska. Opremo pod točko 2. in 3. je v celoti izdelalo podjetje Gostol.

Indukcijsko talilno peč pa bo dobavila tvrdka Brown - Boverie iz Švice.

Montažo strojnih delov domače opreme je prevzela TOZD-IVET, ki se je poleg sedanjega vzdrževanja lotila tega dokaj zahtevnega dela. Marsikdo bi se lahko vprašal zakaj. No, razlogov je bilo več. Že vnaprej smo se zavedali, da moramo pri novem projektu čim bolj ekonomično izkoristiti ves razpoložljivi prostor livarne, žal pa bo prav zaradi tega montaža težavna, saj ne bomo mogli uporabljati normalne dvigalne naprave. Vedeli smo tudi to, da bodo montažo opravljali med rednim obratovanjem livarne sive litine in da bo zato potrebno mnogo potrpljenja, saj mora imeti tekoča proizvodnja prednost. Menili smo, da bo tisti, kdor dobro pozna objekt livarne, tudi najlaže in uspešno opravil to delo.

Zaradi vsega, kar smo našli, smo se odločili, da naj montažo prevzame TOZD-IVET-vzdrževanje naprav. Na pomoč pa ji bo priskočila tudi ključavničarska delavnica livarne sive litine.

Predvidevamo, da bodo vsa dela na celotnem objektu končana, oprema pa preizkušena v prvem četrtletju leta 1975.

Ko bo vsa ta mehanizacija normalno obratovala, pričakujemo, da bo izpolnjen tudi njen osnovni namen t. j., da bomo z manjšim številom ljudi in manjšimi napori delali več, hitreje in bolj kvalitetno. Dvoršak

Kongresni sklepi

V tem mesecu, 7. in 8. novembra, so se v Celju zbrali predstavniki najširše razredne delavske organizacije - Zveze sindikatov Slovenije na svoj osmi kongres. Naj poudarimo, da je kongres resda potekal v svečanem vzdušju, toda obenem je bil le zaključni dogodek, ki je sledil več kot dva meseca trajajočim pripravam in delu.

Po dvodnevem več kot uspešnem kongresnem delu, iz katerega je bilo razvidno, da so bili delegati prišli na kongres temeljito pripravljene in obveščene o glavnih temati-kah kongresa, so delegati sprejeli 17 sklepov o nalogah v prihodnosti.

O srednje slovensko glasilo Delo je dne 9. novembra 1974 povzelo te sklepe, ki jih naše glasilo ponatiskuje.

V sklepih osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije je rečeno, da morajo delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela neposredno odločiti o pogojih in rezultatih svojega življenja in minulega dela. Sindikati bodo pobudniki in nosilci takšnega samoupravnega sporazumevanja, ki mora omogočiti, da se bodo rezultati dela in poslovanja zrcalili v gospodarskem napredku organizacij združenega dela in družbe v celoti.

Delavci v organizacijah združenega dela bodo združevali delo in sredstva sporazumno z drugimi delavci v združenem delu, tako da bi pri tem, ko bodo uresničevali svoje, uresničevali tudi splošne družbene interese. Sindikati bodo stalno spremljali delo delegatov in delegacij v delavskih svetih, samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih na vseh ravneh ter jim stalno pomagali pri dejavnosti v organizacijah združenega dela. Pri tem bo njihova posebna skrb, da skupščine samoupravnih interesnih skupnosti zažive kot enakopravni skupščinski zbori in da z drugimi zbori odločajo o politiki teh skupnosti.

Sklepi med drugim opozarjajo tudi na to, da se bodo sindikati zavzemali za skladno razvijanje samoupravnih družbenopolitičnih odnosov v kmetijskih zadrugah, obratih za kooperacijo in drugih oblikah združevanja delavcev in kmetov, tako kot tudi v drugih temeljnih organizacijah združenega dela. Politično pa bodo vztrajali pri tem, da kmetje-kooperanti na podlagi svojega dela čimprej dobe enak položaj v združenem delu kakor delavci. S tem jim bo omogočeno tudi, da postanejo člani sindikata.

Kar se tiče delavskega nadzora, je v sklepih rečeno, da deluje na podlagi pravilnikov o mestu in vlogi delavskega nadzora ter letnih programov dela. Sindikati bodo zato zahtevali, da te dokumente pripravijo in sprejmejo v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in v vseh delovnih organizacijah. Prepričani bodo vsak poskus omejevanja svobode kritike in ugotovitve odgovornosti, ki bi jo zahtevali delavci, ti pa morajo za to dobiti vso neogibno politično zaščito.

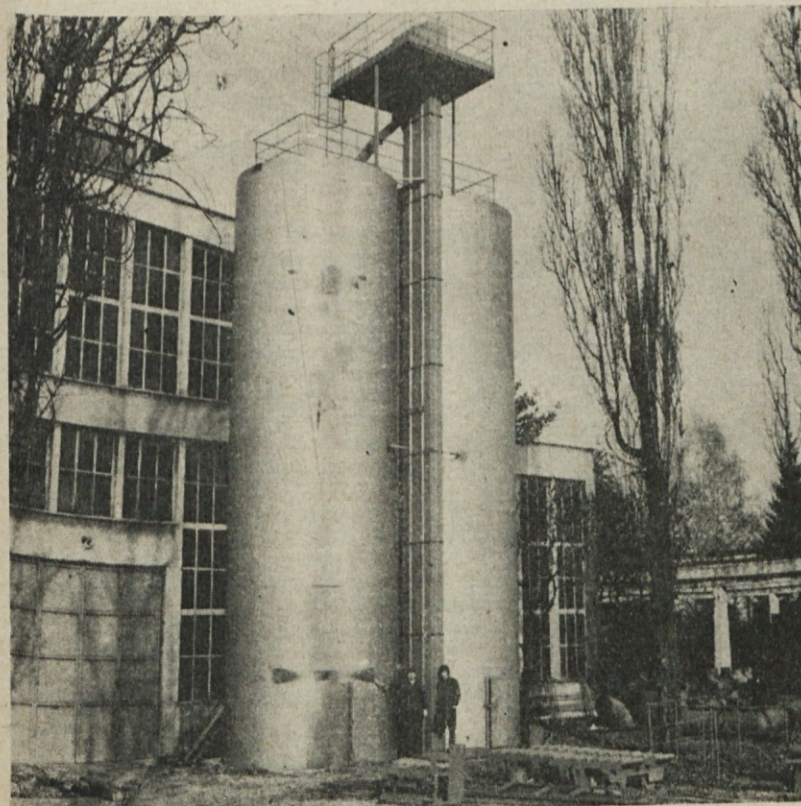
Po sklepih osmega kongresa slovenskih sindikatov je povečanje osebnega in družbenega standarda odvisno izključno od rezultatov dela. Zato bo dejavnost sindikatov usmerjena v razvijanje vseh oblik povečevanja produktivnosti osebnega in družbenega dela, ker je to edini stvarni temelj za povečanje dohodka.

Sindikalne organizacije se bodo odločno uprle poskusom, da bi osebne dohodke izplačevali ne glede na samoupravno določena merila. V samoupravnih sporazumih, družbenih dogovorih in pri delitvi osebnih dohodkov bodo sindikati zahtevali uvedbo sistema bruto osebnih dohodkov. Sindikati razumejo prehod na bruto osebne dohodke kot logično posledico razvoja samoupravnih odnosov, v katerih združeno delo neposredno odloča o svoji skupni porabi in v ta namen združuje del svojega osebnega dohodka.

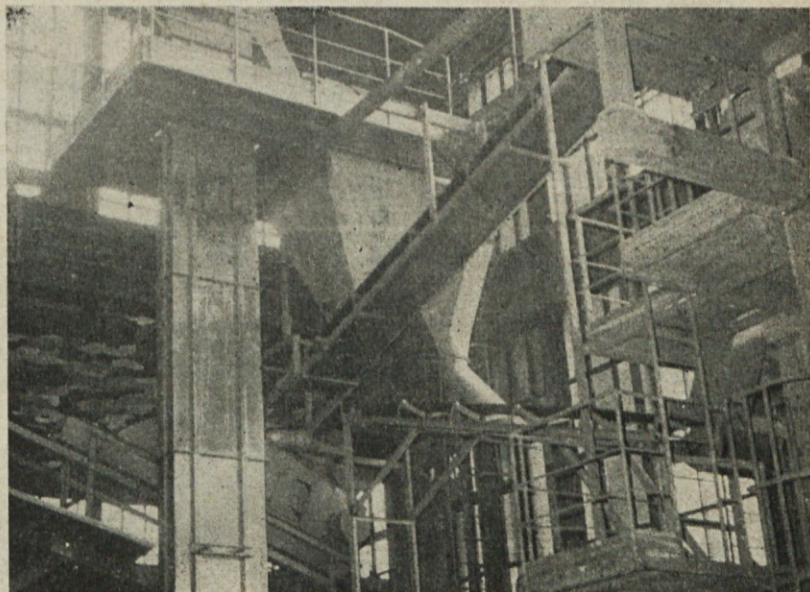
V sklepih je nadalje rečeno, da morajo delavci v združenem delu postati osnovni nosilci načrtovanja, in pri tem poudarjajo, da se bodo sindikati javno angažirali in zahtevali razprave o vzrokih morebitnega odmikanja od zastavljenih ciljev.

V poglavju o nalogah na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite je rečeno, da bodo sindikati politično podprli in namensko določili del dohodka za materialno preskrbo in opremo za potrebe ljudske obrambe. V obrambni pripravi je treba še v večji meri kot doslej vključiti mladino in ženske.

Na koncu sklepov je rečeno, da se bo zveza sindikatov pridružila skrbi vse družbe za položaj naših delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini. Žive namreč v specifičnih razmerah kapitalističnih mezdnih odnosov, zato si bodo sindikati prizadevali onemogočiti, da bi se odtujevali in izgubljali življenjsko povezavo z domovino. V družbenopolitičnih skupnostih bodo sindikati zahtevali, da se v razvojne načrte, gospodarsko in kadrovsko politiko vključijo tudi konkretni ukrepi za vračanje naših ljudi iz tujine.

Zunanji silosi za novi pesek

Transport peska

Fanimma vaš...

Prvo mesto litostrojskih gasilcev

Kdorkoli je sredi septembra nameril korak mimo gasilskega doma, je opazil, da se gasilci na nekaj pripravljajo. Res je, pripravljali so se na letošnji gasilski troboj, ki so ga organizirali v čast 25. obletnice IGD STT. Na teh trobojih so tekmovali že pred leti, a potem so to tekmovalje opustili. Lansko leto pa je IGD MM proslavljalo 35-letnico obstoja društva in ob tej priložnosti so se domenili, da bodo ta

Drugi vodar — Andrej Župančič
Prvi cevar — Viko Klemenčič
Drugi cevar — Franc Hočevar
Rezervi — Slavko Kot in Jože Tesovnik

Vsako društvo je moralo iz svojih vrst izbrati tri sodnike. Iz našega društva sta bila Ivan Kos in Ivan Cafuta, a našem vabilu se je odzval tudi znani republiški sodnik, naš nekdanji sodelavec Janez Trkov.

proslave 25. obletnice obstoja IGD ST Trbovlje. Na dvorišču strojne tovarne so se, vsako pod svojim praporom, zbrala tudi ostala društva občine Trbovlje. Vsi nastopajoči so zelo nestrno pričakovali razglasitev rezultatov in svojo uvrstitev na troboju. Predsednik IGD ST Trbovlje je odprl proslavo ter pozdravil vse goste, posebno še vse sodelujoče na troboju.

Tajnik omenjenega društva je podal zgodovino 25-letnega delovanja društva, predsednik društva tovariš Luco pa je razglasil rezultate troboja in podelil pokale. »Prvo mesto je osvojilo IGD Litostroj,« smo slišali in naš desetar Ignac Zajc je stopil k poveljniku, ki mu je izročil veliki pokal. V taboru naših gasilcev je zavladovalo veliko veselje, saj so osvojili prvo mesto, kar nedvomno pomeni pomemben uspeh naše gasilske družine.

Iz Trbovelj so naši gasilci prinesli kar štiri lepa odličja: veliki pokal, diplomu — priznanje za prvo mesto, plaketo ob 25. obletnici obstoja IGD ST Trbovlje ter veliko barvno sliko Strojnih tovarn Trbovlje za uspešno sodelovanje vseh treh društev. Vsi člani kolektiva si odličja lahko ogledajo v gasilskem domu.

Po končanem srečanju je bilo še tovariško srečanje v Domu rudarjev v Trbovljah in skupno kosilo. V Ljubljano smo se litostrojski gasilci vrnili preko Litije z vozilom GD Sostro, s katerim tudi tesno sodelujemo. Vsem udeležencem letošnjega tekmovanja kličemo na svidenje drugo leto pri nas, saj bo prihodnje leto naše gasilsko društvo organizator troboja.

Ivan Kos

Člani našega gasilskega društva, ki so nastopili na letošnjem troboju v Trbovljah

tekmovanja spet oživel. Sklenili so, da bo letošnji troboj v Trbovljah in tako smo se 21. septembra 1974 v zgodnjih jutranjih urah v dežju odpeljali prek Trojan v Trbovlje. Kljub stalnemu deževnemu vremenu se je desetina naših gasilcev zelo požrtvovalno pripravljala na tekmovalje. Za ta pomembni dogodek sta desetino pripravila poveljnik našega društva Ivan Cafuta in desetar Ignac Zajc.

Vedri in veseli obrazi naših gasilcev so že med vožnjo dali slutiti njihovo veliko željo: prvo mesto, ki ga naša desetina na prejšnjih trobojih še nikoli ni osvojila. Tako kakor smo se dogovorili, smo prišli natanko ob osmi uri v Trbovlje. Člani IGD ST Trbovlje so nas zelo lepo sprejeli. Dobri prijatelji in znanci so bili prav veseli tega snidenja, a nedolgo za nami je pripela še desetina gasilcev iz MM. Po krajšem klepetu in obujanju spominov smo vsi skupaj odšli na nogometno igrišče Rudarja v Trbovljah, kjer je potekalo tekmovalje. Na igrišču so se najprej zbrali sodniki, nakar so na teren prikorakale vse tri desetine, ki jih je vodil poveljnik IGD STT tovariš Luco. Predsednik sodniškega zbora, poveljnik OGD Trbovlje, je sprejel raport ter zaželel vsem sodelujočim prijetno počutje in čimveč uspeha pri tekmovalju v Trbovljah. Sodniki so se že postavili na svoja mesta, desetarji so izžrebali vrstni red nastopajočih, no, in začelo je tudi deževati.

Tekmovalje se je odvijalo v treh disciplinah, in sicer:

1. Vaja z motorno brizgalno
2. Vezanje vozlov
3. Štafetni tek s prenosom ročnika

Naši gasilci so nastopali v tej postavi:

- Strojnik — Ivan Vidmar
Desetar — Ignac Zajc
Sel — Ilija Katilovič
Prvi napadalec — Avgust Burger
Drugi napadalec — Ivan Jager
Prvi vodar — Milan Grčman

Glede na to, da so tekmovalje le tri desetine, je troboj kar hitro potekal. Po končanem tekmovalju se je pričel uradni del

Oživel likovniki

Konec oktobra so se na iniciativnem sestanku srečali litostrojski likovniki. Občasne razstave, ki so jih prirejali ob pomembnih jubilejih, so pokazale, da sta število likovnikov in njihova amaterska raven zadovoljiva, da bi se lahko pokazali tudi svetu izven okvirov tovarne. Ob združitvi in povezanosti v združena podjetja strojegradske bo izmenjava ali skupen nastop toliko bolj potreben.

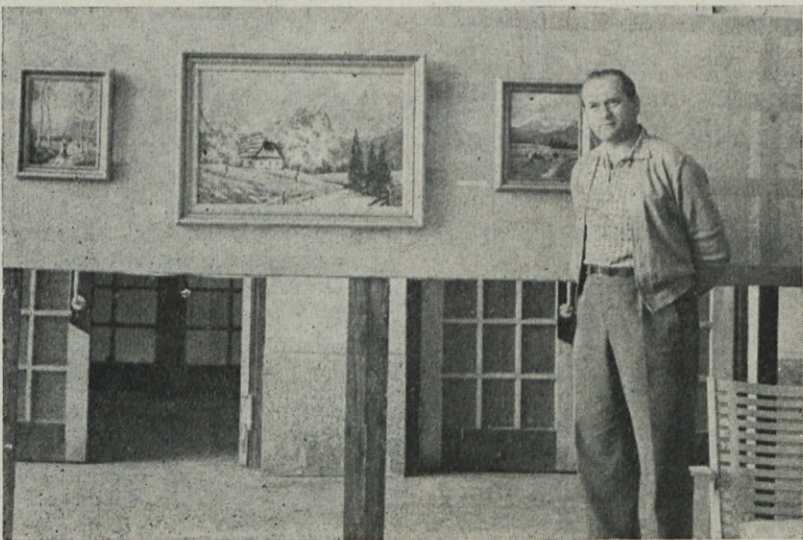
Na sestanku so se ob navzočnosti predstavnikov izvršnega odbora sindikata tov. Oprešnika domenili za ustanovitev SEKCIJE litostrojskih slikarjev, kiparjev in grafikov.

Ker je ta dejavnost združena tudi z določenimi materialnimi izdatki, je sindikat obljubil pomoč s finančnimi sredstvi.

Udeležba na sestanku, saj so bili prisotni skoraj vsi znani litostrojski likovniki, pričča o izrednem zanimanju članov kolektiva za to vrsto dejavnosti. Že v marcu mesecu prihodnjega leta pa je predvidena tudi skupna razstava izven tovarne.

Vsi, ki želijo organizirano sodelovati pri likovnem življenju, naj se prijavijo sindikatu.

K. V.

Spominski posnetek z ene od skupnih razprav v tovarni

Umrl je Dr. Mijatović

Čeprav je tega že sedem let, odkar je odšel v pokoj, nas je pred dnevi prizadela vest, da je umrl dr. Ljubinko Mijatović, upravnik obratne ambulante Litostroj v poklju. Ko je pred 13 leti prevzel obr. amb. Litostroj, si je neutrudno prizadeval, da bi razširil in posodobil zdravstveno službo. Kljub boleznim mu je uspelo, da je poglobil zdravniško dejavnost in dvignil strokovnost in izobrazbo zdravstvenega kadra v ambulanti. Žal mu je bolezen prekržala načrte in prezgodnja smrt ga je iztrgala bolnikom in ljubljani družini, ki ji ob bridki izgubi izrekamo globoko sožalje. Naj mirno počiva v slovenski zemlji, ki mu je postala drugi dom.

ODŠLA STA V POKOJ

Dne 30. 9. letos je odšel v pokoj Janez GLAVAN, brusilec v lahki obdelavi. V Litostroju je bil zaposlen prav malo manj kot 21 let.

Dne 31. oktobra je odšel v pokoj Albin KONESTABO, jedrar v livarni jeklene litine. V Litostroju je bil zaposlen skoraj 24 let.

Obema upokojenima želimo še mnogo zdravja in čilosti!

Izlet v Moskvo in Leningrad

Na predlog članov kolektiva bo sindikalna organizacija skupno s turistično organizacijo Alpe — Adria organizirala izlet za člane kolektiva in njihove sorce v Moskvo in Leningrad.

Šestdnevni izlet bo stal za osebo 2.800.— din. To vsoto lahko plačate v desetih obrokih. Izlet je predviden v mesecu juniju 1975. Prvi obrok bodo prijavitelcem odtegnili pri osebnem dohodku 15. 1. 1975. Prijave sprejemajo v sindikatu do 30. 12. 1974. Izlet bodo organizirali, če se bo prijavilo več kot 30 oseb.

Sporod potovanja:

Prvi dan, nedelja: odhod z letališča Brnik ob 13,05 uri s priletom v Beograd ob 14,00 uri. Nadaljevanje poleta po obmejnih in carinskih formalnostih z letalom SU 626 ob 15,45 uri s pristanikom v Leningradu ob 20,50 uri. Prevoz v mesto do hotela in nastanitev. Večerja in prenočišče.

Drugi dan, ponedeljek: Ogled kulturno-zgodovinskih znamenitosti mesta: Vasiljevski otok, Petropavlovska trdnjava, Admiraliteta, Nevski prospekt, Zimski dvorec itd.

Tretji dan, torek: Ogled muzeja Ermitaž in Piskarijevskega pokopališča. Popoldne prosto.

Četrti dan, sredo: ob 8,50 odhod z letalom v Moskvo. Popoldne ogled Moskve.

Peti dan, četrtek: Dopoldne ogled stalne razstave dosežkov gospodarstva narodov SSSR, kjer so zastopane vse panoge industrije in obrti v SSSR. Popoldne ogled mesta: Rdeči trg, Leninov mavzolej ali Leninov muzej, Bulevar Kalinjina, Univerza Lomonosov itd.

Šesti dan, petek: Ogled Kremlja, palače orožja in panorame Borodinske bitke. Po kosilu odhod na letališče in odlet letala JU 133 ob 17,55 uri. Pristanek v Beogradu ob 18,50 uri, ob 19,20 uri pa odlet letala v Ljubljano, kjer je pristanek ob 20,20 uri.

V ceno je vračunan letalski prevoz, letališke takse, prevozi z letališč v mesta in nazaj ter vse hotelske storitve v dvoposteljnih sobah, ogledi mest z vstopnicami, vodstvo ter organizacija potovanja.

ČLOVEK IN DELO

Pravice in dolžnosti

Vsak zaposlen plačuje prispevek za zdravstveno zavarovanje. Zato ima določene pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Kjer so pravice, so tudi dolžnosti. Žal pa ugotavljamo, da marsikdaj niso znane pravice, še manj pa dolžnosti. Zaradi tega prihaja do nesporazumov med zavarovanci in zdravstveno službo. Zato si oglejmo glavne pravice in dolžnosti. Shranimo si ta članek, da bomo lahko vsak trenutek pogledali vanj in se prepričali o svojih pravicah in dolžnostih.

Aktivni zavarovanci so tisti, ki so zaposleni in plačujejo prispevek. Z njihovim prispevkom so lahko zavarovani ožji družinski člani: zavarovanec zakonec, zavarovanci zakonski in nezakonski otroci, posvojenci in pastorki. Lahko so zavarovani tudi družinski člani v širšem pomenu besede: vzdrževani zavarovanci vi starši, očim in mačehe. Pomen te delitve je zelo važen, kajti pravica do nege pripada samo ožjim družinskim članom in še to na podlagi mnenja bolnišnice, ki odpusti bolnika, ali na podlagi pismenega mnenja zdravnika, ki je opravil obisk pri bolniku, pa tudi na podlagi pismenega potrdila patronažne službe ali babice. Za svojca, ki je mlajši od sedmih let, je dovoljena nega do 14 dni, za svojca starejšega od sedmih let pa največ sedem dni. Več kot 14 dnevno nego za mlajše od sedmih let odobrava samo zdravniška komisija in še to na podlagi predloga zdravnika, ki zdravi bolnika. Omenil bi še dokaj pogost primer nege porodnice. Pravico do nege porodnice do 7 dni ima mož v primeru, da porodnica rodi doma. V tem primeru napiše babica ali zdravnik potrdilo, da je porodnica rodila doma in da potrebuje nego. Če pa porodnica rodi v bolnišnici, ji nega ne pripada. Zato v primeru predčasne odpušča iz bolnišnice pripada porodnici nega doma.

Mož naj ob odpustu zahteva, da zdravnik na »Obvestilo zdravniku« napiše, da je nega potrebna. Prav tako lahko zahteva mož nego porodnice, ki je rodila v bolnici pa se ji je po odpustu iz bolnice stanje poslabšalo ali pa je zbolela. Seveda mora to pa je dejstvo potrditi najbližji zdravnik ali babica. Nikoli pa ni mogoče zahtevati nege za majhnega zdravega otroka, če je mati morala oditi v bolnišnico. Pri tem naj omenim še to, da v primeru, ko govorimo o številu dni, govorimo samo o koledarskih dnevih in ne o delavnikih, pa čeprav je vmes nekaj praznikov.

Kaj pa če zboli zavarovanec?

V tem primeru se mora le-ta takoj javiti svojemu zdravniku. Če to ni mogoče, naj se javi najbližjemu zdravniku ali pa naj ga pokliče na dom. V primeru, da se javi najbližjemu zdravniku ali da kliče zdravnika na dom, mora ta zdravnik vpisati v zdravstveno knjižico prvi dan delanezmožnosti, diagnozo (bolezen) in vrsto ter način zdravljenja. To lahko napiše tudi na posebni tiskovini »Zdravniško potrdilo«. Če zavarovanec tega ne stori, mu izbrani zdravnik odobri zadržanost od dela za največ tri dni nazaj, v primeru, da so še znaki obolenja. (Pravilnik o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja, Ur. l. SRS 8/71 čl. 66)

Poseben problem nastane pri zavarovancih iz drugih republik, ki odhajajo domov in šele naknadno sporoče, da so zboleli. Marsikateri odide domov in se tam javi zdravniku, ker pri nas ni dobil bolniškega staleža. Za priznanje bolniškega staleža mora prinesiti zdravniško potrdilo, kjer je vpisan datum, od kdaj ni sposoben za delo, za kakšnim obolenjem je zbolel in kako se je zdravil. Vse to mora zdravnik vpisati v smislu čl. 7 že imenovanega pravilnika. Brez takega potrdila ambulanta ne bo priznavala bolniškega staleža.

Zavarovanec je med boleznijo dolžan ostati v kraju, kjer je bil v pričetku bolezenske zadržanosti od dela. Spremembo bivališča do 30 dni odobri izbran zdravnik, v primeru, da je bolnik drugje bolj oskrbljen in bi lahko hitreje ozdravel; nad 30 dni bolniškega staleža pa dovoli samo zdravniška komisija prve stopnje. Naj ob tem povemo, da gredo potni stroški v breme zavarovanca.

Do mnogo nesporazumov pride tudi zaradi zdravljenja v bolnici, ne glede na to, ali je bil zavarovanec sprejet v bolnico, ker ga je poslal izbrani zdravnik z napotnico, ali pa so ga sprejeli v nujnem primeru, ne glede na to, kdo ga je poslal.

Ob izplačilnem dnevnu marsikdo ne dobi denarja, ker ni evidentiran niti na delovnem mestu, niti v bolniškem staležu. Komur izbrani zdravnik izda napotnico za sprejem v bolnico, naj takoj po sprejemu v bolnico pošlje v ambulanto dopisnico, s katero sporoča, da je bil tega in tega dne sprejet v to in to bolnico. Dopisnico naj popiše, kajti nepodpisana dopisnica ne velja in seveda zdravnik ne more vedeti, kdo to sporoča. O svojem prihodu v bolnico ne sporočate po telefonu mojstru ali v ambulanto, saj navadno ni mogoče tega takoj zabeležiti v kartoteko, zaradi tega te podatke večkrat pozabijo.

Kdor je bil sprejet v bolnico kot »nujni primer«, naj prosí sobnega zdravnika ali medicinsko sestro, da napiše »Potrdilo o zdravljenju v bolnici« z navedeno diagnozo ali šifro bolezni, ter ga pošlje po pošti ali s pomočjo svojcev v ambulanto.

Le na ta način je mogoče, da zavarovanec ne ostane brez denarja oziroma, da mu naenkrat ne odtrgajo preveč denarja. Večkrat se je že primerilo, da je dobil napotnico za sprejem v bolnico, v karton pa so mu vpisali bolniški stalež z zdravljenjem v bolnišnici.

Zavarovanec ni bil sprejet v bolnico, o tem ambulantne ni obvestil, zato pa je debelo pogledal ob izplačilnem dnevnu, ko so mu odtrgali zaradi zdravljenja v bolnici precej denarja.

Po njegovem so bili krivi vsi drugi, le on ne. V resnici je bil sam kriv, saj je ostal brez denarja zato, ker ni nikomur javil, da ga v bolnici niso sprejeli. Večino zavarovancev se ne zaveda, da ima v primeru, če ne soglaša z zdravnikom glede delazmožnosti, pravico do pregleda pred zdravniško komisijo prve stopnje. To je enaka pravica kot pravica do recepta in zdravil. Na to bi moral tudi zdravnik zavarovanca opozoriti. Ker le-ta te pravice ne pozna, se spori pogosto končajo z loputanjem vrat itd. Če meni zdravnik, da je zavarovanec sposoben za delo, ta pa trdi, da ne more delati, je edini pravilni izhod pregled pred zdravniško komisijo I. stopnje, ki dokončno odloči o delazmožnosti.

Zavarovanec, ki je v bolniškem staležu, se mora javiti v ambulanti tisti dan, ko je naročen, sicer se utegne zgoditi, da bo ostal brez denarja, kajti za zavarovanca, ki je v bolniškem staležu, pa o njem nihče nič ne ve, izplačilo ustavi, dokler ne ugotovijo, kako je z njegovo boleznijo.

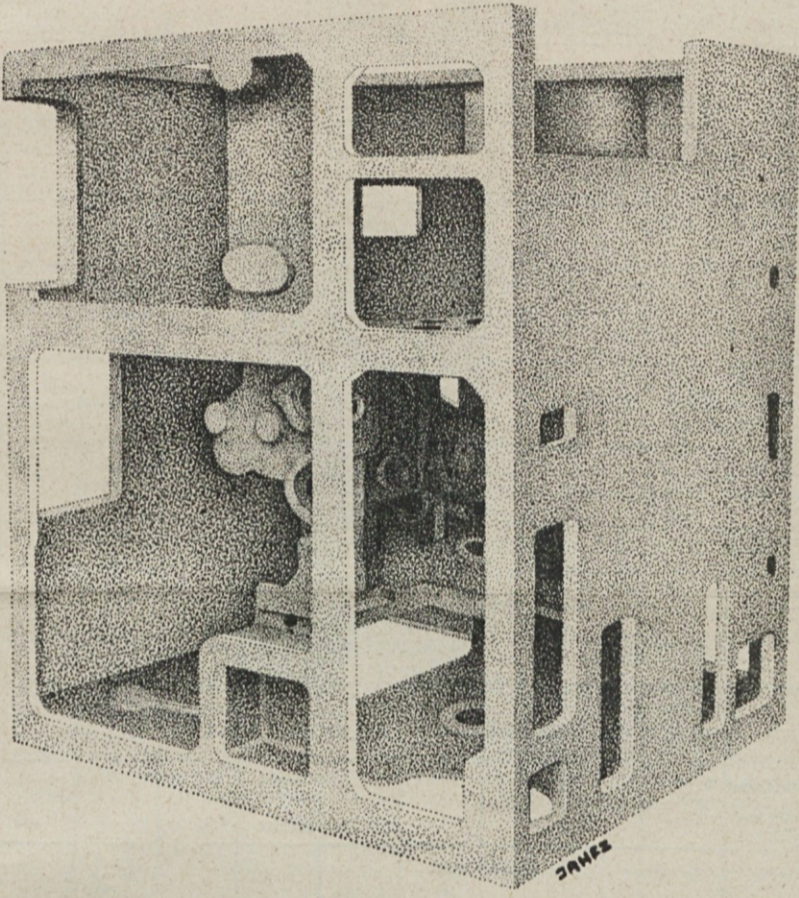
Zelo pomembna je pravica pritožbe na mnenje zdravniške ko-

misije prve stopnje. Če se zavarovanec ne strinja z mnenjem, ki mu ga mora zdravniška komisija pri pregledu povedati, se mora pritožiti in zahtevati pregled pred komisijo zdravnikov izvedencev ali kakor se drugače pravi komisijo II. stopnje. S tem, da so nekateri lepo tiho, in na dan, ko bi morali začeti z delom, pridejo v ambulanto, češ da ne morejo delati, samo povečujejo nepotrebno administrativno delo in jemljejo drugim čas za preglede.

V tem primeru mora zdravnik ponovno napisati predlog za komisijo prve stopnje, ta ga odstopi komisiji druge stopnje. Pri

pritožbi na mnenje komisije prve stopnje vse pisanje odpade.

Marsikateri zavarovanec, ki je v bolniškem staležu zaradi nesreče pri delu, izgubi pravico do

Krvodajalstvo - oblika solidarnosti

V zadnjih dneh pogosto govorimo o solidarnosti. Solidarnost pričakujemo in zahtevamo na področju stanovanske politike, solidarnost je nujna pri reševanju problemov šolstva in otroškega varstva, pa načelu solidarnosti je organizirano zdravstveno in socialno varstvo, skratka, brez pojma solidarnosti si ne moremo predstavljati organiziranega reševanja problemov skoraj na nobenem področju. Prav tako naložimo na določene oblike solidarnosti tudi v našem vsakodnevnem življenju. Delavec, ki živi v samem domu, izpričuje svojo solidarnost, ko nudi pomoč svojemu bolnemu sostanovalcu, v strnjanih urbanih naseljih ljudje kažejo svoj človeški čut in smisel za solidarnost, ko pomagajo ostarelim občanom, po principu solidarnosti delujejo blagajne vzajemne pomoči, v mnogih pa tudi v naši delovni organizaciji delijo denarno pomoč materialno prizadetim in še in še bi lahko naštevali. Solidarnost je postala nepogrešljivi del v življenju človeške družbe. Da je krvodajalstvo ena od najbolj znanih oblik solidarnosti, niti ne kaže posebej poudarjati. Ker o krvodajalstvu veliko govorimo in pišemo, ni moj namen, da bi ob tej priliki znova poudarjala njegov izredni pomen. Rada bi seznanila bralce o obsegu krvodajalstva oziroma o deležu, ki ga v tej aktivnosti prispevamo kot delovna organizacija v celoti.

V roke mi je namreč prav po naključju prišlo poročilo o krvodajalstvu na območju mesta Ljubljana, iz katerega je razvidno, kako se naši delavci odzivajo svojemu človeškemu čutu. Zaradi primerjave bom navedla nekaj podatkov.

Čeprav je plan krvodajalstva za leto 1973 v celoti dosežen, na podlagi poročila lahko ugotovimo, da niso pri realizaciji tega plana sodelovale vse organizacije združenega dela v enaki meri. Tako je na območju Ljubljane kar 277 delovnih organizacij, ki imajo skupno zaposlenih 18.913 delavcev, pa niso prijavile niti enega krvodajalca. Med občinami je plan krvodajalstva največ presegla občina Ljubljana-Bežigrad s 132,62%, medtem ko je občina Šiška dosegla plan krvodajalstva s 109,63%. Med delovnimi organizacijami bi posebej omenili tovarno UNIS ROG, ki je prijavila za krvodajalsko akcijo kar 52,15 odstotka zaposlenih. ŽTP — uprava je prijavila 35 odstotkov zaposlenih. Iz delovne organizacije Belinka je na krvodajalskih akcijah sodelovalo 30 odstotkov zaposlenih, iz delovne organizacije TEOL pa se je odzvalo kar 34% delavcev. Na območju občine Šiška prednjačijo Savske elektrarne, enota Medvode, z udeležbo 43,9 odstotka zaposlenih, medtem ko je iz Litostroja na krvodajalskih akcijah sodelovalo 239 delavcev, kar znese 7,11%.

polnega nadomestila osebnega dohodka samo zato, ker ni pravočasno prijavil nesreče pri delu. Prijava mora biti napisana v 24 urah po nesreči pri delu, sicer ponesrečenec izgubi pravico do polnega nadomestila. Tu greše predpostavljeno, ki pozabljajo napisati prijavo, in poškodovanec, ki se ne prepriča, ali je ta prijava o nesreči napisana.

Na koncu bi opozoril še na razliko med pravico do delanezmožnosti in pravico do nadomestila osebnega dohodka zaradi delanezmožnosti ali po domače razliko med bolniškim staležem in bolniško.

Praviloma ima pravico do nadomestila osebnega dohodka zaradi delanezmožnosti vsakdo, ki je dela nezmožen zaradi bolezni ali nesreče pri delu.

To pravico izgubi, kdor se namenoma poškoduje, ali namerno preprečuje zdravljenje (npr. v bolniškem staležu pijančuje ali dela) ali se ne javlja na kontrolne preglede v ambulanti ali zdravniški komisiji.

V takih primerih je zavarovanec sicer v bolniškem staležu, vendar ne dobi denarja. Takih primerov je že bilo nekaj, želimo pa, da bi jih bilo čim manj.

Tako smo opisali nekaj najvažnejših problemov glede pravic in dolžnosti iz zdravstvenega zavarovanja.

Če bo komu od bralcev še kaj nejasnega, naj pošlje vprašanje uredništvu časopisa. Odgovorili bomo v naslednji številki.

Dr. E. Tepina

Poškodbe v oktobru

V naši organizaciji združenega dela smo imeli v mesecu oktobru 31 poškodb, od tega 1 na poti v službo.

Zaradi poškodb smo izgubili 466 delovnih dni.

V TOZD PI — v livarni sive litine so imeli 2 poškodbi in 35 izgubljenih delovnih dni, v livarni jeklo litine so imeli 5 poškodb in 57 izgubljenih delovnih dni, v pločevinarni so imeli 1 poškodbo in so izgubili 9 delovnih dni; v TOZD FI so imeli 18 poškodb in so izgubili 207 dni; v TOZD IVET so imeli 1 poškodbo in 89 izgubljenih delovnih dni; v TOZD LINT, ZSE, ICL so imeli 2 poškodbi in so izgubili 32 delovnih dni.

Glavo so si poškodovali 3 delavci, oči 7, prste rok 8, ostali del roke 9, noge pa so si poškodovali 4 delavci.

Največ je bilo poškodb v četrtek 9, nato v petek 7, v sredo 6, v ponedeljek 5 in v torek 4 poškodbe.

V mesecu oktobru smo imeli 29 poškodb manj kot v istem mesecu lanskega leta.

Služba varstva pri delu

PRAZNIČNA KRIŽANKA

Punčka iz cunj

dan republike
OSIGURANJE
5055
FRANC. PISATELJ 1740-1914
VOJ. ODD. NA POHODU
KRAJ V ANGL. TV DRAMI
MEDVED
ZNAMENJE BLIŽAJ. SE EPTILEPT. NAPADA
VIŠINA
MESTO V JUŽ. FRANC.
PRISTAN. V ALŽIRIJI
JEDAČA
TURŠKO MESTO
NEMŠKI PREDLOG
STOJ
SORODNIK
18. ČRKA
BREZ ALKOHOL. PIJAČA
KRAJ V BOLG. BLIŽ. MEJE
KDOR SKRBI ZA ZDRAVI ROD
RASTLIN. STRUP V ČAJU
SLOV. PIS. FRAN. 1814-1887
HITRA

Vsem delavcem srečen praznik 29. november

VAŽNO
LETALA DUNAKINJA "APRIL"
INERCIJA (OKRAJ.)
NAJVEČJE BOGASTVO 1000
CE TUNG KIT. REV. EAST
DEŠNI PRITOK VISLE
ZAVAROVAN. PROSTOR V BLAGAZNI GR. ČRKA
MEDMED
PIANO DLAKAV
OSEBA NA ODRU
RIJŠKO SO
DETUR. BREZPR. LJUDSTVO
FR. LETAL. KONSTR. 1884-1969
KLJUČNI POJEM KITAJSKE RELIGIJE
GLAVNI ŠTEVNIK ON NEM.
GERM. OREL. INDIJ. PLEME
HAVAJSKI OTOK
BOLIBDER VILMA LESKOVEC
KAZ. ZAIM. BOR
LN
OS. ZAIM.
TRINITRO-TOLUOL
ISLAMSKI POSTNI MESEC
SPANIJA ITALIJA
VZDEVEK EINSTEINOV
MEDMED TIŠINE
NEM. SLIK. HANS POLIT. GIB. V ITALIJI
TURČIJA
URUGVAJ
VEZNIK
ZBIRKA SVIH RAS. VRSTA OROD. ZA SEKAN.
MAKED. KOLO
VEZNIK
OBHODNIK KI KOLEDUM
NEZNANEC
DEL TV APARATA
KITAJSKI DRAMATIK
KRCENJE SRCA
FR. KENIK NOBELOVEC 1906 TEDENSKA TRIBUNA
TUJI POPEVNIK
NAGLAS POUČAR
DOLOČENE BARVE
BRKATI JASTREB
PRIP. ZA ME. R. SV. NEB. TELES
BOLEČINA V KOSTEH
EGIPT. BOŽANSTVO
OKALITEV
TOČKA
CHERE
YRHUNSKI PRVAK
ROD IGLAVCEV
SRED. ZA PREMAZ
ARABSKI ŽREBEC
HALTA
URAN
AKTINIJ
ZIDARSKA ŽLICA
AVSTR. MEDVEDEK
BOL. PRIP. POTRADILO O PREVZ. BLAM
VRH NAD SORICO
Ž. IME
IMHOV. VZKLIK
NEBNIK
NOŠKO IME
KONICA
UMETNO VLAKNO
NEM. BAKTERIOL
EDEN
PRNIKULA
KOTOR
BAKHOVA PALICA
NORVEŠKI SLOVNIC. 1813-1876
3. TON C-DUKA
TENOR
OSRNIJENA SOGL. SKUP.
POZNAVAL. IRANSK. J.
RADIJ
TEGA LETA
KEM. SINBOL
PTICA SEV. NORJA
JUGOSL. TELEV.
TONA
VAS PRI LJUDJANI
4. RIMS. KRALJ
1. ČRKA ABECDE
POKLIC LEVNE BTROKE

Ko sem pred dnevi brskala po podstrešju, sem našla med staro šaro majhno punčko iz cunj.

Ogledovala sem si to preprosto igrčko, zamislila sem se in spomini so mi poromali v daljno preteklost. Kaj vse so mi povedale te očke, zarisane v okrogli obrazek! Premišljevala sem o tem, kako je moja draga mati, ki nam ni mogla kupiti dragih igrč, hotela osrečiti svoje otroke. Ljubče je sešila to lutko zame, za hčerko, ki jo je imela zelo rada.

Tudi sama sem bila navdušena nad svojo punčko, sešito iz krpic. Vsak večer sem jo nosila v posteljo — brez nje nisem zaspala.

In zdaj, ko sem že starejša, jo spet držim v rokah in premišlujem o svoji mladosti. Nismo imeli tega, kar imajo danes otroci, a imeli smo zlate starše in topli dom.

Morda govori iz mene malo preveč čustev, a zdaj, ko vidim, kako se mati stara, kako ji bolezen pije moči, se šele prav zavedam besede MATI.

Spravila bom drobno lutko iz cunj kot lep spomin, da jo kasneje pokažem svojim vnukom.

Govorila jim bom o svoji materi, gojila v njih spoštovanje do starih ljudi, z željo, da ostanejo vedno preprosti, skromni, brez domišljavosti, sicer pa — NE VEM, ZAKAJ BI SPLOH BILI DOMISLJAVI, ko smo vendar tako majhni v velikem svetu!

TE — MA.

KEGLJAČI TRETJI V SPLITU

Ob 25. obletnici KK Brodgradilišča Split, 30. obletnici osvoboditve Splita in otvoritvi avtomatskega kegljišča je bila povabljen naša sindikalna ekipa na turnir, ki ga je organiziral KK iz Brodgradilišča Split.

Turnir je bil 26. 10. 1974 v Splitu, kjer je sodelovalo šest ekip.

Rezultati:

mesto	kegljev
1. Split-Brodgradilišče	434
2. RVI — Split	418
3. Litostroj Ljubljana	403
4. Soko Mostar	390
5. Zenica Trans	384
6. Radničke igre Split	356

V. M.

V prvih 40 letih življenja dobi človek v roke tekst, v naslednjih 40 letih pa razlago tega teksta.

A. Schopenhauer

Človek ne živi dovolj dolgo, da bi se iz svojih napak kaj naučil.

La Bruyere

Molk je odgovor, ki najbolj prizadane tistega, ki vas žali.

Chesterton

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik Vladimir Kovač — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Ester Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h.c.) int. 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska ZGP Primorski tisk, Koper — TOZD Tiskarna Jadran — 1974

IZBRANE MISLI

Ideje ne morejo živeti, če se ne borimo vsak dan zanje.

Mann

Za neprijetne resnice poznamo samo eno zdravilo — moramo se z njimi sprijazniti.

Camus

Ko modrijan premišluje o pogrebu, si želi samo dvoje: da bi ga pokopali čim kasneje in da ga ne bi pokopali živega.

Chesterfield

Človek je edina žival, ki se smeji in joče, saj je od vseh živali le on sposoben razlikovati tisto, kar je, od tistega, kar bi moralo biti.

W. Hazlitt